אין הימיל זיבען מזלות וואס יעדיר טאג גייט ארויס אונ איין אנדר מזל. אזוי ווי מיר שרייבין דא. ווער עס ווערט געבוירין אונ מזל חמה. דער איז איין ערליכער יוד. ער פאר לאנגט ניט קיין פרעמדס. אונ זייני עצות ווערין אהן גינומין ווארין זייא זענין קלאר אזוי וויא די זון איז קלאר. ווען ער וויל אפילו איין גנב זיין האט ער דער צו קיין מזל ניט: וועלכער עס ווערט געבוירין אונ מזל כוכב נוגה. דער איז איין עושר אונ איין זנאי. וויל דם איז פייער האט ער אונ זיך אויך פייער: וועלכער עס ווערט געבוירין אונ מזל כוכב. דער איז אחכם ווייל דאס מזל כוכב איז ניט ווייט פון דער זוהן איז עס קלאר אונ לויטער. אזו ווי די חכמה איז לויטער: וועלכער עס ווערט געבוירין אונ מזל לבנה. דער פאר גיעמט אלי שלעכטיקייט אז עס קומט אים פאר. אזו ווי דוא לבנה האט פאר נומין אז מען האט זיא פאר קלענערט. אויך וועט ער זיין לעבין פאר ברענגין ער וועט בויאין אונ איין לייגין. אזו ווי די לבנה דא ווערט זיא גרעסער אונ די ווערט זיא קלענער. אויך וועט ער מענטשין אום רעכט טאן אונ פון דעם וועט ער לעבין. אויך וועלין זיינע סודות ניט גיוואר ווערין. אינ אז ער וועט וועלין איין גנב זיין וועט ער דר צו מזל האבן: וועלכער עס ווערט געבוירין אונ מזל פון שבתאי. וואס ער וועט האבן במחשבה צו טאן וועט עס אלעס בטל ווערין: וועלכער עס ווערט געבוירין אונ מזל צדק דער איז איין צדיק ער גייט נאך בלויז מצות. וועלכער ווערט געבוירין אונ מזל מאדים. דער מוז בלוט פאר גיסין. אודער ער איז אשוחט אודער איין קצב אודער איין בלבירר אודער איין גנב אודער איין מוהל:

פרק שלשה עשר

אין דעם פרק ווערט נישרובין ווי דער מענטש זאל זיך אפ טאן פון גאוה. ווייל דער עונש איז דער פון זייער גרויס. אונזערי חכמים שרייבין ווער עס איז איין בעל גאוה. איז גלייך ער וואלט זיך ממיר גיוועזן ח"ו אודער ער איז ווערט מען זאל אים צו שניידין אויף שטיקער. לסוף ווערט ער שטארק שפל ביי יעדערין. אויך דו בעל גאות שטיין קיין תחית המתים ניט אויף. אויך קלאגט די שכינה אויף זיי. הקדוש ברוך הוא זאגט דאס מיט זיי קאן ער צו זאמען אויף דר וועלט ניט זיין. ווען עס קומט אויף זיי אפילו איין קליינע צרה אזו גייען זייא באלד פון דער וועלט: פאר צייטין האבין דוא מענטשין פון זיך גאר ווייניג גיהאלטין:

מעשה רבי חנינא בן תרדיון'ס טאכטער איז גיגאנגין אונ דער גאס האט זיא גיזעהן דוא חשובים פון רום. ווי זיא גייט. האבן זיי גיזאגט אז זיא גייט מיט אביסעל גאוה. ווי זיא האט דאס גיהערט איז זיא נאך מיין מיט גאוה גיגאנגין. האט זיא הקדוש ברוך הוא גישטראפט מען האט זיא אונ תפיסה גיזעצט אונ איין הורין הויז. אונ רבי מאיר'ס ווייב איז גיוועזן איהר שוועסטער. האט זיא זיך שטארק גישעמט אז איר שוועסטער זאל אונ איין הורין הויז זיין. אזו זאגט זיא איך וועל פרובין. באם מיין שוועסטער איז נאך ריין וועט מיר איין נס גישעהן איך וועל זיא ארויס נעמין. באם זיא איז שוין אום ריין וועט מיר קיין נס גישעהן. אזוי האט זיא מיט זיך מיט גינומען איין מעסטיל מיט דוקאטין אונ זיא האט זיך פר שטעלט פאר א מאנס פרשוין. אונ איז גיגאנגין אונ הורין הויז צו איר שוועסטער. אונ זיא זאגט צו איר. טוא מיר מיין ווילין. אזו זאגט זיא איך בין איצונדר אנדה. אזו זאגט זיא איך וועל ווארטין ביז איר וועט פאר ביי גיין. אזו זאגט זיא נאך וואס זאלסטו אויף מיר ווארטין. עס איז דאך דא נאך פיל זונות וואס זיי זענין פיל שענער פאר מיר: ווי רבי מאיר'ס ווייב האט דאס גיהערט האט זיא פאר שטאנין אז איר שוועסטער איז נאך ריין. ווארין אז זיא האט מיר גיזאגט אזעלכי אויס ריד. גיוויס האט זיא יעדערען אזו גיענטפערט דרום וועט מיר איין נס גישעהן. אזוי זאגט זיא צו דעם שומר וועם האט

אכטונג געגעבן אויף איר שוועסטער. נא דיר דאס מעסטיל מיט דוקאטן און לאז מיין שוועסטער פריא. אזו זאגט איר דער שומר. ווי קאן איך דאס טאהן. איך האב מורא פאר דעם מלך ער וועט געוואר ווערין. אזו זאגט זיא צום שומר אז דער מלך וועט געוואר ווערין. קענסטו העלפט דוקאטין שוחד געבין וועסטו געווים ניצול ווערין. און דיא אנדערי העלפט דוקאטין וועסט דו האלטין דיר אזוי וועסטו איין עושר זיין. אזוי זאגט דער שומר צו איהר זיא מיין ליבע פרויא דיין עצה איז גוט. וואס וועל איך אבער טאן אז איך וועל כמעט דיא גאנצע דוקאטין אוועק געבין. און דער צוא וועט מיך נאך דער מלך ממית זיין. אזוי זאגט איהם רבי מאירס ווייב. איך וועל דיר דער צו געבין איין רפואה. און דער מלך וועט דיך וועלין ממית זיין זאלסטו אזוי זאגין. אלהא דמאיר ענני אלהא דמאיר ענני דאס איז טייטש דער גאט פון רבי מאיר זאל דיר ענטפערין. אזוי וועסטו געווים ניצול ווערין. אזוי זאגט דער שומר דו רפואה איז זייער גוט. איך וויים דאך אבער ניט אויב דאס איז אמת. אזוי זאגט זיא דוא האסט רעכט. מאך איין פרוב. דא איז דא הונד אז מען צעפים זייא אזוי עסין זייא אויף איין מענטש. דרום נעם איין שטיק ערד און ווארף זייא אזוי וועלין זייא דיך וועלין צו רייסין. זאלסטו זאגין דער גאט פון רבי מאיר זאל מיר העלפען וועסטו זעהן אז דיא הונד וועלין דיר גאר ניט טאהן. דער שומר האט אזוי געטאהן. ער האט דו הונד געווארפין אשטיק ערד. וויא זיי זענין צו איהם צו געלאפין אזו זאגט ער דער גאט פון רבי מאיר זאל מיר העלפין. אזוי זענין דו הונד תיכף פון איהם אוועק געגאנגען. ווי דער שומר האט דאס געזעהן האט ער צו גינומען דאס מעסטיל דוקאטין. און האט איהר דו שוועסטער פריא געלאזט. לסוף איז דער קיניג דם געוואר געווארין. האט ער דעם שומר געהייסין הענגין. וויא מען האט איהם געפירט צוא דער תליה. האט דער שומר געזאגט דער גאט פון רבי מאיר זאל מיר העלפין. אזוי האט מען איהם גאר ניט געקאנט טאן. און מען האט איהם פריא געלאזט. נאר זיי האבין איהם גיפרעגט וואס דאס בטייט וואס מען קאן איהם ניט טאן. האט ער זיי דער ציילט. אז רבי מאירס ווייב האט איהם אזו אויס גילערנט. אזו האט דער מלך געהייסין מען זאל אפ מאלין דו צורה פון רבי מאיר. און מען זאל זיא שטעלין אויף דעם טויער דאס איז איין באוויז אז ווער עס וועט זעהן רבי מאירין זאל איהם זעצין און דער תפיסה. איין מאל האבין איהם דוא שומרים דער זעהן. זענין זיי איהם נאך געלאפין. וואס טוט הקב"ה האט אורט דעם אויף געשטעלט איין הירין הויז. און רבי מאיר איז אריין און דעם הויז. אזוי האבין דו שומרים געזאגט דאס איז געווים ניט רבי מאיר ווארין ער וואלט ניט גיגאנגען און איין הירין הויז. אמייל לייט זאגין אז עס איז איהם אזו איין נס געשעהין אז עס איז דארטין געשטאנען טריפה עסין האט ער איין פינגער איין געטונקן. און דעם אנדערין פינגער האט ער אין מויל גינומען. האבן זייא גימיינט אז ער האט טריפות גיגעסין. כמו דאס ניט זיין רבי מאיר. און איין טייל זאגען אז איין נס איז איהם געשעהן. אליהו הנביא האט זיך פאר שטעלט פאר איין זונה און איז ארויף גיפאלען דעם רבי מאיר אויף זיין האלז. האבן דו שומרים געזאגט אז דאס איז בוודאי ניט רבי מאיר איבער דעם איז ער ניצול געווארין אבער פון דעסט וועגין האט ער גימוזט אנטלויפין און איין אנדער מדינה אריין נא מיינע ליבע לייט קענט איר זעהן וואס דורך גאוה קען קומען אז אלעם איז איר געשעהן ווייל זיא איז גיגאנגען מיט גאות. איבער דעם זאל זיך יעדער מענטש אפ היטען פון גאוה וועט ער אי"ה ניצול ווערין פון אלעם שלעכין און פון בייזין. זעהט נאר אז דו מדה פון הקדוש ברוך הוא איז ניט גלייך צו דער מדה פון איין מענטשין. ווארין אז אמענטש איז הויך און חשוב אזוי באגעגנט ער זיך מיט איין אנדערין חשוב. אבער מיט אזו אמענטש וואס ער איז שפל און גירעריג שעמט זיך דער איש חשוב ער זאל זיך מיט איהם שטעלין שמוסין. אבער דוא מדה פון הקדוש ברוך הוא איז ניט אזו

תאמשט

אטשע ער איז זייער הויך פון דעסט וועגין זעהט ער דוא נידריגע מענטשין אונ דו וואס י זענין שפל: אונזערי היילוגי חכמים שרייבן ווען איינער איז חלילה מוצא שם רע אויף ין חבר העלפט ניט קיין תשובה. אוך זעהן מיר ווי גרויס דער מענטש איז פאר הקדוש רוך הוא אז ער האלט זיך שפל. ווארין ווען דאס בית המקדש איז גישטאנין אז איינער אט גיברענגט איין קרבן מנחה האט אים גאט גיגעבין שכר פאר איין מנחה. אונ ווען איינער אט גיברענגט איין קרבן עולה האט אים גאט גיגעבין שכר פאר איין עולה. אבער היינט ז מיר האבן ניט קיין בית המקדש מקריב צו זיין קרבנות. איז דער מענטש וואס האלט ך שפל איז ער מקבל שכר פון גאט גלייך ער האט מקריב גיוועזן פיל קרבנות. אונ דער אס ער האלט זיך שפל מאכט אים גאט גרויס אונ אבער דער וואס עם האלט זיך גרויס אכט אים גאט שפל. אונ וועלכער מענטש ער וויל מיט גיוואלד זיך נעמין גדולה גייט פון ים די גדולה אוועק. אבער דער וואס האט גאר ניט אויף גדולה צו דעם קומט יוא וא גדולה. דען דער בן אדם וואס ער איז איין בעל גאוה. האבן אפילו זיינע אייגענע לייט וואס ביי זענין אונ זיין הויז קיין נחת ניט פון אים:

פרק ארבעה עשר

ין דיזען פרק ווערט בייא שייד ווי דער מענטש זאל לעבין גאר מיט בלויז שלום אונ מיט אהבה ווערט אים זיין גוט אויף דער וועלט אונ אויף יענער וועלט. אונזערי חכמים שרייבין אז אוף דרייא זאכען שטייט דוא וועלט. איינס איז פון דוא דריי זאכען שלום. מען דארף שלום האבן מיט אלי לייט אונ מיט זיין פרויא אונ קינדער אונ מיט זיינע קרובים אונ מיט פרעמדי לייט קער מען אויך שלום צו האבן. אזו ווי מיר גיפונען אונ דער גמרא רבי יוחנן בן זכאי האט מיט אלי לייט שלום גיהאט. ווען אפילו איין גוי האט אים באגעגנט הט ער מיט אים פרור אהן גיהויבין צו רייען. דער וואס ער האט שלום מיט איטליכין איז ער אהן גינומין אין איז חשוב אונ די אויגין פון מענטשין אין אונ די אויגין פון השי"ת. אזו ווי מיר גיפונען אונ דער גמרא. ווי מען דארף איטליכין בכבוד האלטען אונ מיט שלום לעבין. עס שטייט גישריבין פאר וואס איז דער מענטש אליין בשאפען גיווארין. אלי זאכען האט גאט אויף איין מאל באשאפען. אונ דער מענטש איז נאר איינער באשאפען גיווארין דאס מיינט מען אדם הראשון. דאס האט הקדוש ברוך הוא אלץ גיטאן כדי דער מענטש זאל שלום האבן תמיד. ווארין ווען הקדוש ברוך הוא זאל גיוועזן באשאפען צוויי מענטשין וואלט פון דעם ארויס גיקומען פיל קריג דען איינער וואלט גיזאגט צוא דעם אנדערין איך בין פון א צדיק אונ דו ביסט פון א רשע אונ דער אנדערער וואלט יעסט גלייכין אוך אזו גיזאגט. דרום האט גאט ברוך הוא גאר איינים באשאפין כדי ער אל ניט האבן וואס פאהר צו נארפען. ווען איינער האט אויף זיין חבר שנאת חנם קומט פון דעם ארויס פיל קריג אונ זיין פרויא איז מפיל אונ זיינע זוהן אונ טעכטיר שטארבן אים חס ושלום ווען זייא זענין נאך קליין. אונזערי חכמים שרייבן ווען איינער האט שלום מיט זייני שכנים אונ ווער עס איז מקרב צוא זיך זיינע קרובים דער זעלביגער האט איין גרויסען שכר אונ ווען ער רופט צו הקדוש ברוך הוא אז עס איז צוא אים איין צרה אזו ווערט ער גלייך גיהאלפין. אבער דער מענטש וואס האט ליב קריג דער ווערט ניט געה יהאלפין אונ איין עת צרה. דען שלמה המלך האט גיגלעכינט קריג צו איין שטראם וואסער וואס ווערט אלי מאל ברייטער אזוי ווערט דוא קריג אלי מאל גרעסער. אונזערי חכמים שרייבן ווער עס קריגט מיט זיין חבר אזוי מוז ער אים איבער בעטין פאר מענטשין. ווען אבער זיין חבר איז שוין טויט מוז ער גיין אויף זיין קבר אונ מיט זיך נעמין צעהן מענטשין אונ זאל פאר זיי זאגין איך האב גיזונדיגט צו דעם גאט פון ישראל. אונ צו דעם וואס לונט

דא איך האב בייז גירעט אויף אים. מיר געפונען אונ דער גמרא וויא פאר צייטון האבן זיך די מענטשין כבוד אן גיטון אפילו נאך דעם טויט אונזערי חכמים שרייבין ווען איינער הייבט אויף זיין האנד אויף זיין חבר אפילו ער האט אים ניט גישלאגין הייסט ער שוין איין רשע נוען צו צייטען איינר מיט דעם חבר קריגט זיך זאל ער זעהן שלום מאכין אונ זאלין זיין ווייטער גוטע פריינד אזו ווי מיר געפונען ביי גרויסע לומדים אונ צדיקים:

מעשה איינער האט גיהייסין רבי מוי דער זוהן פון רבי יונה אמאהל האבין זיך די לייט פון דעם נשיא מיט אים גיקריגט וואס טוט דער היליגער רבי מוי ער איז גיגאנגען אויף דעם קבר פון זיין פאטער רבי יונה אונ האט גיקלאגט פאר דעם פאטער אויף די צרות וואס ער האט פון דוא לייט פון דעם נשיא. אמאהל האט זיך גיטראפין אז דוא לייט זענין פאר בייא גיפארין פאר זיין פאטרס קבר זענין די אייזלין גיבליבין שטיין אונ האבין ניט גיקענט גיין ווייטער אונ זיי האבין פאר שטאנין אז דאס איז ווייל זיי טוהן אהן צרות זיין זוהן האבין זיי אויף זיך מקבל גיוועזין אז זיי זאלין שוין מער קיין צרות ניט אהן טוהן צו רבי מוי האבין זיי ערשט גיקענט אוועק גיין בשלום. דרום קער זיך איטלעכיר יוד גיוואוינט צו לעבין מיט זיין חבר מיט שלום אונ אהבה. אונזערי חכמים שרייבין ווען דוא זעהסט אז צוויי משפחות קריגען זיך תמיד זאלסטו וויסין אז אונ איין משפחה איז דא איין פסול אונ הקדוש ברוך הוא מאכט די קריג בכיון כדי זיי זאלען זיך ניט משדך זיין מיט אנאנדיר. אמאל איז גיוועזין איין מאן מיט איין פרויא אונ זיי האבין שטענדיג גיקריגט אום פרייטאג צוא נאכטס איז גיקומין צו זיי רבי מאיר אונ האט גימאכט שלום צווישין זיי אזו האט ער גיטאהן דריי מאל. ווי עס איז גיקומין דער דריטער פרייטאג צו נאכטס האט מען גיהערט איין קול פון דעם הויז וואס האט גישריגען ווייא איז צו דעם שטן וואס רבי מאיר האט איהם פאר טריבען פון דארטען. דרום זאל יעדער לעבין בשלום מיט זיין ווייב אונ קינדער ובפרט אז עס קומט דער היליגער שבת דארף מען בוודאי לעבין מיט שלום אונ אהבה בזכות זה וועט אונז השי״ת מציל זיין פון דעם שטן אמן סלה:

פרק חמשה עשר

אין דעם פרק ווערט דער ציילט ווי אזוי מען זאל פאטער אונ מוטער ערליך האלטין. אונזער היילגע תורה האט מזהיר גיוועזין מען זאל ערליך האלטין פאטער אונ מוטער בכדי מען זאל לאנג לעבין. אונ דאס איז די פינפטע מצוה פון די עשרת הדברות. די תורה האט דעם כבוד פון פאטער אונ מוטער גיגלייכט צו דעם כבוד פון הקדוש ברוך הוא. האלטין אזוי ווי עס שטייט מען זאל מורא האבין פאר פאטער אונ מוטער. אזוי אויך שטייט אין דער תורה מען זאל מורא האבין פאר השי״ת:

מעשה די מוטער פון רבי טרפון איז אמאל גיגאנגען שפאצירין אונ איר הויף אום שבת אזוי איז איר דער שוך אויף גירוסין גיווארין וואס האט גיטאן דער רבי טרפון אז זיין מוטער זאל קומען אהיים האט ער גילייגט זייני הענד אונטער אירע פיס אונ זיא איז אויף זיי גיגאנגען ביז זיא איז גיקומען אויף איר בעט. אמאהל איז רבי טרפון שלאף גיווארין זענען גיקומען די רבנן צו אים מבקר חולה זיין האט זיין מוטער גיזאגט צו די רבנן זיי זאלין תפלה טאן פאר איר זוהן ווייל ער האט אזוי פיל נוהג כבוד גיוועזין אן איר אונ האט זיי דער ציילט די גאנצי מעשה וויא אזוי ער האט זיינע הענד אונטער אירע פיס גילייגט ביז זיא איז גיקומען אין הויף אריין. האבין די רבנים איר גיענטפערט ווען אפילו ער זאל גיוועזין דער שוין גיווען טויזינט מאל אזוי פיל כבוד אפ גיבין וואלט ער אפילו קיין העלפט כיבוד אם ניט מקיים גיוועזין כפי די תורה האט אן גיזאגט:

פון דער מעשה זאל זיך איטליכער איין מוסר ארויס נעמען ווי אזוי מען זאל ערליך האלטין
פאטער און מוטער:

מעשה דו מוטער פון רבי ישמעאל איז אמאל גיקומען אין בית המדרש און האט זיך
גיקלאגט פאר די רבנן אז רבי ישמעאל וויל ניט נוהג כבוד זיין אן איר האבין זיך
דו רבנים דער שראקען אז רבי ישמעאל זאל חלילה ניט מקיים זיין כיבוד אם און זיי פרעגין
זיא מיט וואס ער איז ניט נוהג כבוד. האט זיא גיזאגט אז ווען ער קומט פון דעם בית
המדרש וויל זיא אים וואשין זיינע פיס און דאס וואסער וויל זיא טרונקען אין איך וויל זיא
ניט פאלגין האבען אים דו רבנים גיזאגט חאטשי דיין כוונה איז צו גוטען נאר ווייל דיין מוטער
וויל דאס מוסטו טאהן איר רצון. דער פאטער פון רבי זעירא איז גישטארבין נאך ווען זיין
מוטער האט אים גיטראגען און זיין מוטער איז גישטארבען תיכף אז זיא האט אים גאר
גיוונען. אזו פלעגט זיך רבי זעירא תמיד מצער זיין און פלעגט זאגין ווען איך זאל האבען
פאטער און מוטער און זאל זיי כבוד אב געבין וואלט איך מיר פאר דינט דם לעבטיגע גן
עדן. ווי ער האט אבער גיהערט די צווייא מעשות פון רבי ישמעאל און פון רבי טרפון פון
כבוד אב ואם האט ער גיזאגט גלויבט איז השי״ת וואס איך האב ניט זוכה גיוועזין צו האבען
פאטער און מוטער ווייל איך וואלט ניט גיקענט רעכט מקיים זיין די מצוה פון
כבוד אב ואם. די מצוה פון כבוד אב ואם איז צו טיילט אויף צוויי חלקים. איין מצוה הייסט
מורא דאס הייסט דו זאלסט מורא האבען פאר פאטער און מוטער דאס מיינט מען זאלסט ניט
זיצען אויף זייער ארט ווי ער זיצט און ער זאל ניט ריידין ווען זיין פאטער דארף ריידין און
ער זאל ניט אפ לייקענען זיין פאטערס רייד. און איין חלק הייסט כבוד מען זאל ערליך
האלטין פאטער און מוטער דאס מיינט מען אז מען זאל זיי גיבען עסין און טרונקען ער זאל
זיי אהן טאן די מלבושים און די שיך ער זאל זיי ארויין פירין און שטוב ארויין און זאל זיי
ארויס פירין ווען זיי דארפען. און אפילו אז ער טוט שוין אזוי ווי דא שטייט מוז ער דאס
טאן מיט דעם גאנצון הארץ און מיט גוטע ליבע רייד. אונזערע חכמים שרייבען. אמאל איז
פאר האנדען אז איינער גיט עסין פאטער און מוטער גישמאקטע און פעטי היגער און פון
דעסט וועגין פאר דינט ער זיך חס ושלום דאס גיהנם פאר זיי. אמאל איז פאר האנדען אז
איינער לאזט זיין פאטער מאהלין און די מילשטיינער און פון דעסט וועגין פאר דינט ער זיך
דאס גן עדן אהן זיי:

מעשה איין נכרי האט גיהייסין דמא בן נתינא ער איז אמאל גיזעסין צווישען די חשובים פון
רום און האט אויף זיך אן גיטאהן איין חשוב טייער קלייד פון גאלד גישטוקט איז
זיין מוטער גיקומען צו אים און האט אפ גריסען זיין קלייד פון אים און האט אים מיט דעם
קלייד גישלאגען אויף זיין קאפ און האט אויף אים גישפיגען און ער האט גאר שטיל גישוויגען
נאך מער איין שיך איז איר אראפ גיפאלען פון דעם פיס האט זיך דער נכרי אן גיבויגען און
האט איר אן גיטאהן דעם שיך. היינט זעהט נאר ווי איין נכרי האט מקיים גיוועזין כיבוד.
וואס זאלין מיר שוין טאן. רב יוסף אז ער פלעגט הערען אז זיין מוטער קומט האט ער זיך
אויף גישטעלט ער האט גיזאגט איך וועל מיך אויף שטעלין פאר דר שכינה וואס זיא קומט.
רבי יוחנן זאגט וואל איז דעם מענטש וואס ער האט קיין מאל ניט גיזעהן זיין פאטער און
מוטער ווארין עס איז זייער שווער מקיים צו זיין די מצוה פון כיבוד אב ואם דריי שותפים
זענען בחברותה ביי דעם מענטשען. הקדוש ברוך הוא און פאטער און מוטער. ווארום דער
וואס האלט ערליך פאטער און מוטער איז גלייך ווי ער טיילט אפ כבוד צו גאט ברוך הוא
און די שכינה רוהט צווישען זיי. אבער ווען ער איז מצער פאטער און מוטער איז ער מרחק
פון זיך ח״ו די שכינה דרום זאל יעדער מענטש אויף זיך מקבל זיין ער זאל מכבד זיין פאטער
און מוטער וועט ער לאנג לעבין אויף דער וועלט און וועט האבען עולם הבא:

אין דעם פרק ווערט באשריבען ווי אזוי מען זאל שבת ערליך האלטען. הן מאנס פרשונ[…]
הן ווייבער איטליכער זאל זעהן צו מאכען פרי שבת אידער עס ווערט שפעט. דאר[…]
יעדער מענטש אליין עפיס טאן לכבוד דעם הייליגען שבת. האטשי ער האט פיל משרת[…]
אזוי ווי מיר געפינען פאר צייטונגס האבען אלע גרויסע לומדים און חשובים עפיס גימ[…]
לכבוד שבת. רב ספרא האט איין קאפ פון איין בהמה אפ גיבריט לכבוד שבת. רבא הא[…]
די פיש גימאכט לכבוד שבת. רב הונא האט די לעכט אן גיצונדין לכבוד שבת. רב פפ[…]
האט די ציכין צו רעכט גימאכט לכבוד שבת. רבה ורב יוסף ווי האבין האלץ אן גיהאק[…]
מען זאל קאכין לכבוד שבת. רב זירא האט פייער גימאכט לכבוד שבת. רב נחמן בר יצח[…]
האט אלע כלים גיטראגין אויף זייני אקסלין לכבוד שבת. ער האט גיזאגט ווען עס זאל צ[…]
אים קומען איין חשובר אורח וואלט ער גילאפין און מכין גיוועזן ער זאל דעם אורח מכב[…]
זיין. ווי איז פאר האנדין איין בעסירער גאסט ווי שבת איז. זאל איך אים ניט מכבד זיין. דרו[…]
האט ער אלעס אליין גיטראגין אויף זיינע אקסלען. וועגין דער מצוה פון שבת. נוא ווי[…]
אזעלכע גרויסע לייט האבין זיך ניט גישעמט אליין עפיס צו טאן לכבוד שבת. דארפען מי[…]
זיך אוודאי ניט שעמען דרום זאל יעדער עפיס טאן לכבוד שבת. אויך און ערב שבת נאך
מיטאג זאל מען זיך ניט זעצין עסין. צווי משפחות זענען גיוועזן און ירושלים. איינע האט
אלי פרייטאג נאך מיטאג זייער מאל צייט גיגעסין. די אנדערי משפחה האבין זייער מאל
צייט גיגעסין ווען דער רב פלעגט זאגען איין דרשה און שוהל. אזוי זענען די ביידע
משפחות אויס גירוסין גיווארען פון דער וועלט יעדער מענטש דארף זעהן שבת ערליך צו
האלטען מיט עסין און מיט טרונקען. הקב"ה זאגט ווען דער מענטש האט קיין געלד ניט
ער זאל קויפין אויף שבת. בארג דיר און איך הקב"ה וועל דיר געבין דו זאלסט האבען צו
בצאלין. יעדער דארף זעהן ער זאל האבען וויין אויף קידוש. רבי האט איין מאל גוזר תענית
גיוועזן מען זאל תפלה טאן עס זאל גיין רעגין. דאך איז קיין רעגין ניט גיגאנגען. אזוי הט
רבי גיהייסין. אז רבי אילפא זאל זיך שטעלין פאר דעם עמוד און ער זאל תפלה טאן צו
השי"ת עס זאל רעגענען. ווי א דער רבי אילפא האט גיזאגט משיב הרוח. איז גיווארין איין
שטארקער ווינד ווי ער האט וויטער גיזאגט מוריד הגשם. האט אן גיהויבען שטארק צו
רעגינען. אזוי זאגט רבי צו רבי אילפא וואס פר אגרויסע מצות טוסטו. וואס דיינע תפלות ווער[…]
תיכף אן גינומען. זאגט רבי אילפא. איך וואן אין איין קליין דארף וואס מען קאן ניט
באקומען וויין אויף קידוש והבדלה. אזוי באמיה איך מיך און ברענג מיר פון וויט וויין אויף
קידוש והבדלה. כדי אלע דארפס לייט זאלין יוצא זיין. רבי זכאי'ס תלמידים האבען אים
גיפרעגט ליבער רבי זאג. פאר וואס דו לעבסט אזוי לאנג. האט רבי זכאי זיי גיזאגט איך
וועל אייך זאגין. ווייל איך האב גיזעהן איך זאל שטענדיג האבען אויף שבת וויין אויף קידוש
איין מאל האב איך קיין געלד ניט גיהאט איך זאל קויפין וויין. אזוי האט מיין אלטע מוטער
איר שלייער פון קאפ פאר קופט. כדי איך זאל מיר קויפען וויין אויף קידוש. ווען רבי
זכאים מוטער איז גישטארבען הט זיא איבער גילאזט דריי הונדערט פעסער וויין. ווען רבי
זכאי איז גישטארבען האט ער איבער גילאזט דריי טויזנד פעסער וויין. ווארין הקדוש ברוך
הוא בצאלט מדה כנגד מדה: רבי חנינא און רבי אושעיא. זייא האבען זיך אלי פרייטאג
באשאפען מיט שכות איין גוט פעט קאלב און האבען עס גיגעסין לכבוד שבת: רב הונא
פלעגט אלי ערב שבת פאר נאכט שוקן זיין משרת ער זאל צוא קופין דאס רעשט קרויט
וואס גיפונט זיך און ער האט דאס גיווארפען און וואסער. ער האט דאס גיטאן כדי דוא
גערטנערים זאל ניט בלייבען קיין קרויט וועלין זייא אלי ערב שבת ברענגין צו פאר קופען.
און ער האט עס גיווארפען און וואסער אריין און די ארומעלייט הט ער ניט גיוואלט געבין.
זיי זאלי זיך אויף איהם ניט פאר לאזין. נאר ווי זאלין אליין טאן לכבוד שבת. דרום

אל

זאל איטלעכער זעהן ער, זאל שבת ערליך האלטען. אונ זיין כוונה זאל זיין לשם שמים. אז ווערט ער מאריך ימים זיין בעולם הזה. ובעולם הבא:

פרק שבעה עשר

אין דעם פרק ווערט באשריבען ווי אזו מען זאל האלטען די מצוה פון ביקור חולים ווייל דער שכר איז זייער גרויס. אונ דער תורה שטייט דו זאלסט נאך גיין נאך גאט ווי ווייט מיגליך איז. דאס מיינט מען דער מענטש זאל נאך גיין נאך גאטס מדות. הקדוש ברוך הוא איז מבקר חולה אזו זאל דער מענטש אויך מבקר חולה זיין. מיר געפונען אז הקדוש ברוך הוא איז געגאנגען צו אברהם אבינו מבקר חולה זיין. די מצוה פון ביקור חולים האט קיין שיעור ניט אפילו דער גרעסטער חשוב איז מחויב מבקר חולה זיין דעם גרעסטען ארומאן. ווען איינער גייט הונדערט מאל אונ איין טאג. ווערט יעדר מאל גירעכנט פאר איין מצוה. ווער עס גייט צו איין חולה. נעמט ער צו איין זעכציגסט חלק פון דער קרענק. אונזערי חכמים שרייבן. ווער עס גייט ניט צו איין חולה איז גלייך ער טוט אן דעם חולה איין רציחה. דעם ערשטען טאג זאל מען צו איין חולה ניט גיין. אויך זאל דער חולה דעם ערשטען טאג ניט זאגין אז ער איז קראנק. אזו ווי רבא איז שיאף גיווארן האט ער דעם ערשטען טאג גיהייסין דו מיהר צו מאכון. עס זאל קיינער ניט וויסען אז ער איז שלאף. ווארון דס מזל קאן ח״ו דער פון ערגער ווערין. אבער דעם אנדערין טאג האט רבא גיהייסין אויס רופען פאר אלע מענטשין אז ער איז קראנק. ווארון אז מיין שונא וועט דאס דער הערין וועט ער זיך דער פרייאון. אזוי וועט הקדוש ברוך הוא אים להכעים מיך גיזונד מאכון. אונ אז מיינע גוטע פריינט וועלין הערון אז איך בין שלאף. וועלין זייא תפלה טאן פאר מיינט וועגין. אוך זאל מען ניט מבקר חולה זיין ניט אונ די ערשטע דריי שעות פון טאג אונ ניט אין די לעצטי דריי שעות פון טאג. ווארין אונ די ערשטע דריי שעות. איז דער חולה פריש. אזו וועט ער מיינון אז ער איז שוין גאר גיזונד דארף ער שוין פאר זיינט וועגין קיין תפלה ניט טאן. אונ די אונטערשטע דריי שעות איז דער חולה שטארק שוואך. וועט ער מיינון אז עס וועט אים שוין גאר ניט העלפין. אזוי וועט ער שוין קיין תפלה ניט טאן אויך זאל מען ניט גיין צו איין חולה וואס ער האט חולי מעיים. ווייל אפשר דארף דער חולה זיין צורך טאהן. וועט ער זיך שעמין. אוך וועלכור חולה עס האט דם שווערי הולאת זאל מען אוך ניט גיין ווייל עס איז איין סכנה. רב סעורם איז גיגאנגען מבקר חולה זיין צו רבה. ער איז שטארק שלאף גיווען. אזו זאגט רבא צו רב סעורם איך בעהט דיך גייא צום מלאך המות זאג אים ער זאל מיר ניט ווייא טאן ווען ער וועט מיר די נשמה צו נעמון אזו זאגט רב סעורם צו רבא. דו ביסט באקאנט מיט דעם מלאך המות אזוי ווי איך פאר וואס זאגסט די אים ניטאליין. זאגט רבא ווייל איך האלט שוין בייא שטארבן איז מיין מזל שלעכט. פרעגט ער ניט נאך מיינע רייד אזו זאגט רב סעורם יוא איך וועל בעטין דעם מלאך המות פאר דיינט וועגין נאר נאך דיין טויט זאלסטו זיך צו מיר באווייזון. נאך דעם אז רבא איז גישטארבן האט ער זיך באווייזן צו רב סעורם אזו פרעגט ער רבא. זאג מיר אז מען אויב האסט עפים גרויס צער גיהאט בעת ביסט גישטארבן. זאגט רבה גלייב מיר אז מען פלעגט מיר אדער לאזן פלעגט מיך מיין הארין ווייא בעת ביים שטארבן. אזוי גרונג איז דער מלאך המות מיט מיר גיגאנגען ווייל דו האסט אים פאר מיינט וועגין גיבעטין. רבא איז גיגאנגען צו רב נחמן מבקר חולה זיין. ווייא רב נחמן האט גיזעהן אז ער האלט בייא שטארבן. זאגט ער צו רבא. איך בעט דיך גייא צום מלאך המות אונ בעט אים ער זאל מיר ניט ווייא טאן ווען ער וועט ביי מיר די נשמה צוא נעמין. אזוי זאגט רבא צו רב נחמן ביסטו דען ניט דער איינציגער חשוב בייא דעם מלאך המות ווי איך ער האלט ניט קיינעם

אונ

א נ ועט מיך אויך ניט הרגין. דאך וועל איך עס דיר צו ליב טאן, נאר דו זאלסט מיר צו זאגין אז נאך דעם טויט זאלסטו זיך צו מיר באווייזן. אזו האט איהם רב נחמן צו גיזאגט. אז רב נחמן איז גישטארבן. נאך דעם טוט האט ער זיך באוויזן צו רבא אזו פרעגט איהם רבא האסט עפיס גיהאט גרויס צער ביי דעם שטארבן. זאגט רב נחמן דער מלאך המות האט מיך אזוי גרינג די נשמה גינומען אזוי ווי מען נעמט ארויס איין האר פון דער מילעך. ווען הקדוש ברוך הוא זאל מיר זאגין גייא צוריק אויף דער וועלט וויא איך בין גיוועזן. וואלט איך ניט גיוואלט. ווייל די שרעק פון דעם מלאך המות. איז שטארק גרויס. דרום בין איך שוין צו פרידען אז איך בין שוין איבער גיקומען. פון די צוויי מעשיות קען מען זעהן וויא גרויס די מצוה פון ביקור חולים איז. ווען די צוויא לייט זאלין ניט גיוועזן גיין מבקר חולה זיין וואלטען זיי דאך דעם מלאך המות ניט גיוועזן גיבעטען פאר ווייערט ווענען זיי זאלין האבן איין גרינגען טויט. אויך זאל מען דעם חולה אויס רעדין ער זאל זיך ניט גרעמין צום הארץ. אויך דארף מען דעם חולה זאגין דאס ווס דו ביזט קראנק דס איז אלעס דיר לטובה. אונזערי חכמים שרייבן אז ביז יעקב אבינו איז קיינער ניט שלאף גיוועזן ערשט יעקב אבינו האט תפלה גיטאן אז דער מענטש איידער ער שטארבט זאל ער פריער שלאף זיין. כדי ער זאל וויסען צוואה לאזון אונ ער זאל אהן זאגען זיין ווייב אונ קינדער. אונזערי חכמים שרייבן ווען דער חולה שטייט אויף פון דער קרענק איז איהם הקדוש ברוך הוא מוחל זיינע עבירות. אונ אלישע הנביא'ס צייטן איז קיינער ניט גיזונד גיווארין. ווער עס איז שלאף גיוועזן דער איז גישטארבן. ביז אלישע הנביא האט תפלה גיטאן אז די קראנקע זאלין צוריק גיזונד ווערין. דרום דארף יעדער מענטש תפלה טאן אויף זיין חבר ווען ער איז שלאף. אונזערי חכמים שרייבן ווען איינער איז מתפלל פאר זיין חבר אונ ער דארף די זעלבע בקשה אויך. אזוי ווערט ער פריער גיהאלפען. אונ דער נאך ערשט דעם חבר. ווען מען גייט צוא איין חולה זאל מען זיך ניט זעצין צו קאפונס. אויך זאל ער ניט גיין מיט גאוה. ווייל דוא שכינה איז ביי דעם הולי הקדוש ברוך הוא זאל אונז גיזונד לאזין ער

מאה שנים אמן:

פרק שמונה עשר

אין דעם פרק ווערט גישריבן וויא איטליכער זאל זיך משמח בחלקו זיין. אונ זאל פון קיי שום זאך קיין דאגה ניט האבן. נאר ער זאל אלעס פאר ליב אהן נעמין: אונזערי חכמים שרייבן וועלכער מענטש הייסט וואס ער גלייבט ניט אהן השם יתברך. דער וואס האט געלד צו לעבין היינט. אונ ער זארגט אויף מארגין דאס טאר מען ניט. נאר ער זאל ווייטער טאהן זיין משא ומתן אונ השי"ת וועט איהם העלפין. ער זאל בטחון האבן אונ הקדוש ברוך הוא האטשע ער האט ווייניג געלד דאך זאל ער זיך משמח זיין מיט דעם וואס ער האט: אונזערע חכמים שרייבן וועלכער הייסט איין עושר דער וואס פרייט זיך מיט דעם וואס ער האט. עס איז דא טייל מענטשין וואס האטשע זיי האבן פיל געלד פון רעסט ווענין זארגין זיי פארט. ווי פיל זייא האבען וואלטין זיי גיגערין נאך אזוי פיל מאל גיהאט האטשע ער האט צוויי הונדערט טויזנט דאך וויל ער נאך טאפיל האבן. ער לאסט זיך ניט בגניגין דער מיט. ביז ער באקומט דאס ביסעל ערד אויף זיך דערמאלט האט ער שוין גינוג: מעשה אלכסנדר מוקדן איז איין מאל גאר ווייט אוועק גירייזט ביז ער איז גיקומען צו דער טיהר פון דעם גן עדן. אזוי האט ער זיך גיהייסן אויף מאכען די טיהר. אזו זאגט איהם איין קול פון דער טיהר דאס איז דיא טיהר פון גאט וואס דוא צדיקים קומען דא ארונ אריין. אזוי זאגט ער איך בין איין מלך דאס הייסט איין חשוב גיט מיר עפיס פון דעם גן עדן. אזו האט מען איהם גיגעבין איין אויג פון איין מענטש. אזוי האט ער דאס אויג גילייגט

אויף איין וואג שאל. אין זיין גאנץ זילבער און גאלד אויף דער אנדערע וואג שאל. און
דאס אויג ווענט אלעם איבער. האט ער גיפרעגט די רבנים וואס דאס בטייט. אזוי זאגן
די רבנים צו אים דאס איז איין אויג פון איין מענטש, ווי פיהל דם אויג האט איז אלעם
וויינינבוויל: עס נאך מיין. אזוי זאגט דער מלך צו די רבנים ווער זאגט דאס איז אזוי. זאגן
די רבנים נעם איין קליין שטיקיל ערד און לייג אויף דעם אויג וועסטו זעהן אז דם זילבער
וועט באלד איבער ווענין. דאס בטייט אז וויא באלד אז עס קומט אויף דעם מענטש ארויף
אביסעל ערד הט ער שוין אללעם גינוג. און פרור האט ער אלעם ווייניג. יעדער מענטש
דארף זיך איבער רעכנין ער זאל וויסען וואס פאר איין הבל דוא וועלט איז. ער זאל ניט
טראכטון וועגין געלד. עס שטייט גישריבין און דער גמרא שמואל האט גיזאגט צוא רבי
יהודא. עס און טרונק גישווינד. וואררן די וועלד איז גיגלעכין צו איין חתונה. דער מענטש
זאל ניט טראכטון וועגין געלד אויך זאל ער ניט נאך גיין נאך לוסטע קייטון. נאר ער זאל
תורה לערנין ער זאל נאך גיין נאך מצות. וואררן אזוי ווי איין חתונה גידווערט ניט לאנג
אזו גידוערין ניט דעם מענטשונס יארין און איין קליינע צייט פירט מען אים און איין פינצטערין
גריב. דער נאך האט ער חרטה אבער עס העלפט ניט. אונזערי חכמים שרייבין. די שכינה
האט ניט גירוט ביי זעלכי וואס האבן זייער לעבין פאר בראכט און דאגות און טראערקייט.
נאר די שכינה ריהט דא וויא עס איז פריוליך וויא עס איז דא מצות. און דער גמרא שטייט
אזו: מיין קינד אז דו האסט געלד לאז דיר וואול גיין. זארג ניט פאר ברענג ניט דייני יארין
און צער. וואררן און גרוב קאן מען זיך קיין תענוג ניט אן טאן. און ווען דער טויט קומט.
ווארט ער ניט איין מינוט נאר מען מוז תיכף גיין נאך וואס זאל דר מענטש שטענדיג זארגין.
און אז דיר דאכט זיך דאס די ווילסט זארגין פאר דייני קינדער. איז עס אויך איין הבל.
ווער וועט צו דיר קומען און קבר זאגין אויב דאס געלד איז באדיינע קינדער די דארפסט
פאר דייגע קינדער ניט איבעריג זארגין. וואררן אז זיי דארפין גרויס ווערין. ווערט זייער
געלד מיט זיי גרויס. וואררן דער מענטש איז דאך גיגלעכין צו דעם גראז פון פעלד דאס
אייניגע וואקסט און אייניגע פאלט. דרום פאר קלער ניט צו פיל פאר דייני קינדער. ווען עס
איז דיר צו צייטין שלעכט זאלסט דיך אויך משמח זיין. רב שמעון בר אבא. ער איז גיוועזן
איין פרומער מענטש ער הט און זיך גיהאט אזעלכי מדות ווי אברהם אבינו. אויך איז ער
גיוועזן איין מבין אויף אלערליא סחורות וואס עס איז נאר אויף דער וועלט פאר האנדען:
דאך האט ער גיהאט דעם גרויסן דלות דאס ער האט קיין ברויט ניט גיהאט. רבי יוחנן
האט אויף אים גילייגט דעם פסוק. לא לחכמים לחם. דאס איז טייטש. ווען איינער איז
גאר איין קליגער. ער פאר שטייט יעדער משא ומתן. און אז ער האט ניט קיין מזל
העלפט אים ניט זיין קליגהייט. נאר וואס עס איז בשערט פון הקב"ה אזו איז: אונזערע
חכמים שרייבין דאס וואס דער מענטש זארגט איז הבל הבלים. וואררן אויף די טעג וואס
זענין שוין פאר ביי גיגאנגען האט ער דרויף ניט צו זארגין: זיי וועלין דאך שוין ניט צוריק
קומען אלא ער זארגט אויף די טעג וואס וועלין קומען. דאס איז דאך לויטער נארישקייט
וואררן ער קאן דאך ניט וויסן אויב ער וועט מארגין לעבין. קומט דאך אויס אז ער זארגט
אויף פרעמדע טעג וואס זענין גאר ניט זיין. אויך זאל זיך דער מענטש אויף קיין שום זאך
ניט מצער זיין. וואררן דער מענטש איז בשאפין גיווארין צו בלויז צרות ער זאל האבן אויף
דער וועלט. וואס די צרות זענין אים לטובה. וואררן ווען עס גייט פאר ביי פערציג טעג
און ער הט קיין צרות ניט. דר הט שוין אפ גינומין זיין חלק עולם הבא אוף דר וועלט.
וואררן עס איז ניט מיגליך אז דער מענטש זאל און זיין לעבין קיין צרות ניט האבן:
אונזערי חכמים שרייבין עס איז פאר האנדרן גרויסע זאכין וואס זיי קומען אויף דעם מענטש
דאך הייסט עס יסורים. דאס ערשטע ווען איינער מאכט זיך איין מלבוש. און עס איז ניט

צו דער מאס אזו ווי ער וויל. דאס אנדערי איז ווען ער ווי שענקין די זאך אונ ער איז זיך טועה אונ ניט איין אנדערי זאך. דאס דריטע איז אז מען טוט אהן איין מלבוש אודער איין העמד פאר קערט. דו פערטי יסורים הייסין ווער עס וויל פון זיין בייטיל ארויס נעמין דרייא גראשין אונ ער האט נאר צוויי. דאס זענין אללעס גרינגע יסורים. וואס אפילו דורך זיי ווערט ער ניט אהן זיין חלק לעולם הבא. אונ דער גמרא שטייט וויא אזו די פרורדיגע מענטשין האבן זיך בניגין גילאזט מיט ווייניג וואס. אללע טאג איז גיוועזן איין בת קול פון דעם הימיל. אז דוא גאנצי וועלט ווערט גישפייזט וועגין מיין זוהן חנינא. אונ מיין זוהן חנינא אליין לאסט זיך בנוגין מיט באקסעריך פון איין ערב שבת צום אנדערין ערב שבת. אז ריש לקיש איז גישטארבן איז נאך אים גיבליבן איין מעסטיל זאפערין. אזו האט ער אויף זיך דעם פסוק גילייענט. ועזבו לאחרים חילם דאס איז טייטש דאס וואס דער מענטש האט דאס איז ניט זיין נאר ער לאזט דאס איבער פאר אנדערים וועגין. דרום זאל דער מענטש גאר ניט זארגין וואס עס קומט אים אללעס פאר. דען עס איז אללעס פון גאט. וואריין פערציג טאג איידר דר מענטש ווערט גיבארין. ווערט אונ הימיל אוס גירופען דוא טאכטער פון פלוני זאל נעמין דעם פלוני. דאס פעלד פון דעם פלוני זאל הער האבין. דאס הויז פון דעם פלוני זאל דער האבען. דאס ווייב פון דעם פלוני זאל דער פלוני האבן:

פרק תשעה עשר

אין דעם פרק ווערט גישריבען ווי אזוי מען זאל חתן כלה משמח זיין עס מאג זיין ארעמע אודער רייכע. אזו איז דער שכר גאר גרויס. אונזערי חכמים שרייבין עס איז ניט גינוג וואס מען עסט אונ טרונקט אויף איין חתונה. נאר מען דארף חתן וכלה משמח זיין דאס איז דער עיקר. מען זאל טאנצין אונ שפרינגין. אויך זאל מען דו כלה לויבין פאר דעם חתן ווען זיא איז ניט אזוי היפש דאך זאל מען זיא לויבן. דרום זאל איטליכער וויסין דעם דרך ארץ ווען איינער קופט עפים אויף דעם מארק. אזו דארף מען אים שטענדיג זאגין אז דו האסט גאר גוט גיקופט. אזוי איז ביי חתן כלה מען דארף דו כלה לויבן פאר דעם חתן. דאס זיא זאל אים גיפעלין. וואריין דאס הייסט דאך אויך גלייך ער וואלט עפים גיקופט. אונ דער גמרא שטייט רבי יהודה בן אלעאי האט גינומין איין שטעקין פון איין הדס אונ הט גיטאנצט אונ גישפרונגין פאר דער כלה אונ האט גיזאגט דו כלה איז גאר שיין אונ היפש. רבי שמואל בן רבי יצחק הט גינומין דריי שטעקנס פון הדס אונ הט מיט זיי קינצין גימאכט ער האט זיי גיווארפען אונ דער היך: דאס האט ער גיטאן לשם שמים. כדי חתן כלה זאלין ליסטיג זיין. ווי רבי זירא האט דאס גיזעהן האט ער גיזאגט דער אלטער רבי שמואל פאר שעמט אלי תלמידי חכמים. עס איז איין חרפה פאר איין תלמיד חכם צו מאכין זיך אזו לוסטיג פאר אללע מענטשין. אבער ווען דער ניטער רבי שמואל איז גישטארבן. איז פאר זיין ארון גישטאנין איין פייעריקע זאל. דאס באטייט אז ער איז גיוועזן איין גרויסער צדיק. וואס זיין גלייכין איז ניט גיוועזן אונ דעם גאנצין דור. אזו האט רבי זירא גיזאגט דס איז אים גיקומין דער פאר ווייל ער האט זיך שטארק לוסטיג גימאכט פאר חתן כלה אזוי ווי איין שוטה. רב אדא בר אהבה. ער פלעגט דוא כלה צו נעמין אויף זייני אקסלין אונ האט מיט איר גיטאנצט אונ האט זיך שטארק לוסטיג גימאכט. אזוי האבן אים די איבעריגע רבנים גיפרעגט אויב זיי מאגין אויך נעמין דוא כלה אויף דיא אקסלין אונ זאלין זיך לוסטיג מאכין. הט זיי רבי אדא גיענטפערט. אז עס זאל זיך אייך דאכטין אז איהר טראגט איין בעליק אויף דו אקסלין מאגט איר. דס הייסט אוב איר מעט ניט האבן קיין הרהור מאגט איר דו כלה נעמין אויף דו אקסלין אונ זיך לוסטיג מאכין. נוא ווען אזעלכע גרויסע לייט האבן זיך ניט גישעמט ליסטיג מאכין חתן כלה דארפין מיר זיך בוודאי ניט שעמין. דער

עיקר

עִיקָר אִיז מֶען זָאל דָאס טָאן לְשֵׁם שָׁמַיִם. אוּנ דוּא רְשָׁעִים וָואס זַייא לַאכִין פוּן דֶעם. וויא וֶועלִין הָאבֶּען זֵייעֶר בַּיי צָאלוּנְג: וֶוען רַבִּי הָט זַיין זוּן חֲתוּנָה גִימַאכְט הָט עֶר נִיט גִיבֶּעטִין בַּר קַפָּרָא אוֹיף דֶער חֲתוּנָה. וַוייל בַּר קַפָּרָא פְלֶעגְט שְׁטַארְק לוּסְטִיג מַאכִין אוֹיף אַיין חֲתוּנָה. הָאט רַבִּי מוֹרָא גִיהַאט אַז עֶר זָאל דֶער פוּן נִיט לַאכִין. וָוארִין וֶוען רַבִּי הָאט גִילַאכְט אִיז דֶעם אֵיינֶעגִים טָאג אַיין צָרָה גִישֶׁען. וִוי בַּר קַפָּרָא הָט גִיזֶעהֶן אַז מֶען הָט אִים נִיט גִיבֶּעטִין אוֹיף דֶער חֲתוּנָה. הָאט בַּר קַפָּרָא אוֹיף גִישְׁרִיבֶּן אוֹיף דֶעם הויז וִוי דִי חֲתוּנָה הָאט גִיזָאלְט זַיין. פִיר אוּנ צְוַואנְצִיג מָאל צֶעהְן טוֹיזְנְד גִילְדֶען הָאט מֶען הוֹצָאוֹת גִימַאכְט אוֹף דֶער חֲתוּנָה אוּנ בַּר קַפָּרָא הָאט מֶען נִיט גִיבֶּעטִין: נָאךְ הָאט עֶר גִישְׁרִיבֶּן. וֶוען עֶס גֵייט אֵיינִים נִיט וָואס עֶר טוּט נִיט גָאטְס ווילִין. מִכָּל שֶׁכֵּן דֶער וָואס טוּט גָאטְס ווילִין וֶועט אִים נָאךְ בֶּעסֶער גֵיין. וִוי רַבִּי הָאט דָאס גִיזֶעהֶן הָאט עֶר תֵּיכֶף גִישִׁיקְט בֶּעטִין בַּר קַפָּרָא אוֹיף דֶער חֲתוּנָה. אַזוֹי הָאט בַּר קַפָּרָא וַוייטֶער אַנְדֶערִישׁ אָהֶן גִישְׁרִיבֶּן וֶוען דִי מֶענְטְשִׁין וָואס זַיי טָאן גָאטְס ווילִין גֵייט זַייא נִיט אוֹיף דֶער וֶועלְט מִכָּל שֶׁכֵּן וֶועט זַיי גֵיין גִיט אוֹיף יֶענֶער וֶועלְט. וויא בַּר קַפָּרָא אִיז גִיקוּמֶען אוֹיף דֶער חֲתוּנָה. זָאגְט רַבִּי צוּ אִים אִיךְ בֶּעט דִיךְ זָאלְסְט מִיךְ נִיט מַאכִין לַאכִין. וָוארִין דֶעם טָאג וָואס אִיךְ לַאךְ דֶעם טָאג קוּמְט אַיין צָרָה אוֹיף דֶער וֶועלְט אוּנ דֶער פַאר הָאט רַבִּי צוּ גִיזָאגְט בַּר קַפָּרָא דָאס עֶר וֶועט אִים גֶעבִּין פִיר מֶעסְטְלִיךְ מִיט ווייץ. אַזוֹי זָאגְט בַּר קַפָּרָא זָאג מִיר וָואס פַאר אַמֶעכְטִיךְ וֶועסְט מִיר גֶעבִּין כְּדֵי אִיךְ זָאל ווייסִין וָואס פַאר אַיין זַאק אִיךְ זָאל מִיט בְּרֶענְגִין. הָט אִים רַבִּי נָאר נִיט גִיעֶנְטְפֶערְט. הָאט בַּר קַפָּרָא גִינוּמִין אַיין זַאק אוּנ הָאט אִים אוֹיף זִיךְ אָהֶן גִיטָאן אוּנ קוּמְט צוּ רַבִּי אוּנ זָאגְט צוּא אִים גִיב מִיר אָפּ דוּא פִיר מֶעסְטְלִיךְ ווייץ וָואס הָאב גִילִיגְן. הָאט רַבִּי אָן גִיהוֹיבִּין צוּ לַאכִין. וַוייל דֶער בַּר קַפָּרָא אִיז אַיין גְרוֹיסֶער לַמְדָן אוּנ אַיין חָשׁוּב דָאךְ הָט עֶר אָהֶן גִיטָאן אַיין זַאק זָאגְט רַבִּי אִיךְ הָאב זִיךְ דִיךְ גִיבֶּעטִין זָאלְסְט מִיךְ נִיט לַאכִידִיק מַאכִין. זָאגְט בַּר קַפָּרָא אִיךְ וִויל מַיין נִיט נָאר גִיב מִיר דִי פִיר מֶעסְטְלִיךְ ווייץ. וֶוער הֵייסְט דִיךְ לַאכִין. אוֹיךְ זָאגְט בַּר קַפָּרָא צוּ רַבִּים מֶעכְטֶער מָארְגִין וֶועלִין מִיר עֶרְשְׁט וַויין טְרוּנְקִן כְּדֵי דַיין פָאטֶער זָאל טַאנְצִין אוּנ דַיין מוּטֶער זָאל זוּנְגֶען. קָאן מֶען זֶעהֶן וויא גְרוֹיס דִי מִצְוָה אִיז מְשַׂמֵּחַ זַיין חָתָן כַּלָּה. אַז אַזֶעלְכֶע גְרוֹיסֶע לוֹמְדִים הָאבֶּן זִיךְ אַזוֹי לוּסְטִיג גִימַאכְט מִכָּל שֶׁכֵּן אוּנְז דַארְפֶן בְּוַודַאי לוּסְטִיג מַאכִין חָתָן כַּלָּה. כְּדֵי מִיר זָאלִין זִיךְ זוֹכֶה זַיין מְשַׂמֵּחַ זַיין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא אָמֵן.

פרק עשרים

אִין דֶעם פֶּרֶק וֶוערְט גִישְׁרִיבֶּן וִוי מֶען זָאל עֶרְלִיךְ הַאלְטִין דוּא לוֹמְדֵי תּוֹרָה וַוייל דֶער שְׂכַר דֶער פוּן אִיז נָאר גְרוֹיס וָוארִין זַיי זֶענִין חָשׁוּב בַּיי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אוּנְזֶערִי חֲכָמִים שְׁרַייבֶּן אַזוֹ וִוי מֶען דַארְף זִיךְ פֶערְכְטִין פַאר הַשֵּׁי"ת. אַזוֹ דַארְף מֶען זִיךְ פֶערְכְטִין פַר תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. אוּנ מֶען זָאל זֵיי עֶרְלִיךְ הַאלְטִין. יְהוֹשָׁפָט אִיז אַיין מֶלֶךְ גִיוֶועזְן. אוּנ אַז עֶר הָאט גִיזֶעהֶן אַיין לַמְדָן הָט עֶר זִיךְ פוּן דֶער שְׁטוּל אוֹיף גִיהוֹיבִּין אוּנ הָט אִים גִיקוּשְׁט אוּנ גִיהַאלְזְט. אוּנ הָאט אִים גִירוּפִין רַבִּי רַבִּי מָרִי מָרִי. הָאטְשֶׁע דִי עַמֵּי הָאָרָצִים פְּלֶעגִין דִי לוֹמְדִים נִיט לִיבּ הָאבִּין. רַבִּי עֲקִיבָא אֵיידֶער אִיז גִיוֶוען אַיין לַמְדָן וֶוען עֶר אִיז נָאךְ גִיוֶוען אַיין עַם הָאָרֶץ. הָאט עֶר גִיזָאגְט אַז עֶר זֶעהְט אַיין תַּלְמִיד חָכָם וָואלְט עֶר אִים גִיגֶערִין צוּ רוּקִין אַזוֹ וִוי אַיין אַיין אֵייזִיל. אוּנְזֶערִי חֲכָמִים שְׁרַייבֶּן. פַאר צַייטוּנְס הָאבֶּן דִי עַמֵּי הָאָרָצִים גְרוֹיס שִׂנְאָה גִיהַאט אוֹיף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וֶוען נִיט וָואס זַיי הָאבֶּן זַיי גִידַארְפְט צוּם מַשָּׂא וּמַתָּן וָואלְטִין זַיי נֶעבִּיךְ זַיי אוּם גִיבְּרֶענְגְט. יֶעדֶער דַארְף אַיין לַמְדָן מְכַבֵּד זַיין. וֶוען דוּ זֶעהְסְט אַז אַיין לַמְדָן טוּט אַיין עֲבֵירָה זָאלְסְט אוֹיף אִים קֵיין שִׂנְאָה נִיט הָאבִּין אוֹיךְ זָאלְסְט אִים מְכַבֵּד זַיין. וָוארִין גִיוִויס הָאט עֶר וִוידֶער תְּשׁוּבָה גִיטָאן. מִיר גִיפִינֶען אוּנ דֶער גְּמָרָא וִוי גְרוֹיס דִי עֲבֵירָה אִיז אַז מֶע

איז ניט מכבד איין תלמוד חכם. רבי עקיבא הט געהאט פיר אונ צוואנציג טויזנד תלמודים: אונ איין קארצע צייט פון פסח ביז שבועות זענען זיי בעולם הזה אלע אויס געשטארבן. ווייל זיי האבן איהם קיין כבוד ניט אהן געטאן:

מיר געפונען אז די תלמודי חכמים טוהן זיך אהן כבוד אפילו נאך זייער טויט:

מעשה רבה אונ רב המנונא זענען געוועזן ברודער. זיי זענען ביידע גלייך געשטארבן אונ חוץ לארץ. האט מען זיי געפירט קיין ארץ ישראל היי זיי זענען געקומען צוא דער בריק וואס מען גייט איבער קיין ארץ ישראל. איז זענען די קעמליך געבליבן שטיין. הט איין סוחר געפרעגט דעם אנדערין סוחר וואס דאס באטייט האבן דוא רבנים אים געענטפערט דוא ביידע טויטע טוהן זיך כבוד אהן. דער זאגט מען זאל יענים פרור ארובער פירין אונ דער זאגט מען זאל יענים פרור אריבער פירין. דרום שטיין די קעמליך זאגט דער סוחר צו דוא רבנים ווען איר זאלט מיך פאלגין. אזו וואלט גלייכער געוועזן איר זאלט רבה צוא ערשט ארובער פירען. ווייל ער איז דער עלטערע. אזוי איז באלד דאס קעמיל מיט רבה צו ערשט ארובער איבער דער בריק. דר ווייל איז באלד דעם סוחר ארויס אלע זייני ציין ווייל ער הט געזאגט אז רב המנונא זאל צום אונטערשטן גיין. פון דער מעשה קאן מען זעהן. דער סוחר האט דאך מיין ניט געזאגט נאר רבה זאל צום ערשט גיין. הט ער געהאט אזא פסק אז אלי ציין זענען אים ארויס אונ דאס איז דאך געוועזן ביי א טויטע לייט. מכל שכן ווער עס איז מבזה איין תלמוד חכם. קאן מען פאר שטיין ווי גרויס דער עונש איז: אונזערי חכמים שרייבן וועלכער עס האט ליב תלמודי חכמים דער איז זוכה אז ער האט קינדער וואס זענין אויך תלמודי חכמים. ווער עס הט מורא פאר רבנן דער איז זוכה צו ווערין איין למדן. באם ער איז ניט קיין למדן. איז ער זוכה אז זיינע רייד ווערין אזוי אהן גענומין גלייך ווי איין למדן זאגט דאס. ווען די זעהסט איין למדן וואס ער איז איין בייזער. דאך טוא אים אהן כבוד ווארין דוא תורה וואס זיא איז געגעבין צו פייער. זיא היצט אים:

פרק אחד ועשרים

אין דעם פרק ווערט געשריבין ווי גרויס די תשובה איז געליבט פאר השי"ת. וואל איז דעם וואס טוט תשובה. אונ פסוק שטייט דו זאלסט איין טאג פאר דיין טויט תשובה טאן. האבן רבי אליעזר'ס תלמודים אים געפרעגט. ווי איז דאס מעגליך קאן דען דער מענטש וויסען ווען ער וועט שטארבען. האט זיי רבי אליעזר געענטפערט. ווייל דער מענטש ווייסט ניט ווען ער וועט שטארבען דארף ער יעדער טאג תשובה צו טאן. ווארין טאמער שטארבט ער מארגן. שלמה המלך האט אויך דאס געמיינט וואס ער האט געזאגט דו זאלכסט אלי צייטען האבין גרייט דייני ווייסע קליידער. איין משל איין מלך האט פארבעטין אלע זיינע קנעכט אויף איין סעודה. נאר ער האט זיי ניט געזאגט ווען די סעודה וועט זיין. נאר ער האט זיי געזאגט זיי זאלין גרייט זיין צו איין סעודה. די קלוגע קנעכט זיי האבין זיך תיכף אן געטאן זייערי שיינע קליידער אונ האב זיך גאר שיין אויס געצורט. ווארין זייא האט זיך געדאכט געוויס וועט די סעודה באלד זיין. ווארין וואס פעהלט ביי איין מלך. עס איז אלעם דא. דרום זענען זיין געוועזן פארטיג זיי האבין זיך געזעצט פאר דעם מלכ'ס טיהר אונ זיי האבען געווארט ביז דער מלך וועט זיי רופען. אונ די נארישע קנעכט. זיי האבין זיך געטראכט איידער מען לאדיוועט אויס איין סעודה איז איין טירחה. דרום וועט אזוי גיך די סעודה ניט זיין. אזוי האבען זיי זיך גאר ניט מכין געוועזן אויף דער סעודה. נאר זיי האבען געטאן ווייטער זייער ארבייט אזוי ווי דער סדר איז פון איין קנעכט פלוצלונג גיט דער מלך איין בפעהל אז די אלי געבעטונע זאל שוין קומען אויף דער סעודה. די קלוגע וואס זענען געזעסין פאר דער טיהר זיי זענען געוועזן שיין געקלייד. זיי זענען באלד אריין געגאנגען צום

סלה

מלך וואַרין זיי זענען דאָך געווען גרייט. אָבער די נאַראָנים. זיי האָבען קיין צייט ניט געהאַט זיך איבער צו טאָן אַזוי ווי מען בעדאַרף פאַר איין מלך צו קומען. וואָס האָבען זיי געקאָנט טאָן האָבען זיי געמוזט גיין אונ זייערע צוריסענע קליידער. ווי זיי זענען געקומען פאַר דעם מלך. האָט דער מלך געזעהן ווי מיאוס זיי גייען אָן. געטאָן איז ער בייז געוואָרין אויף זייא אונ מיט די קלוגע האָט ער זיך שטאַרק געפרייט. אונ האָט זיי געזעצט צום טיש. אונ האָט גיפסקינת. אַז די נאַראָנים זאָלין שטיין פון דער ווייטענס. אונ זאָלין צו זעהן ווי די קלוגע עסין אונ טרונקין. דאָס משל גייט אויף אונז. הקדוש ברוך הוא הייסט דער מלך. אונ מיר הייסין די עבדים. ווער עס גרייט זיך אָן באַצייטענס ער טוהט תשובה דער קאָן תיכף צו קומען צו השי"ת אונ השי"ת זעצט אים אונ גן עדן אונ השי"ת איז זיך משמח מיט אים. ווער עס איז אָבער אַנאַר. ער טראַכט זיך איך האָב נאָך צייט תשובה טאָן. אַזוי קומט ער דאָך מיט זייני צוריסענע קליידער פאַר הקדוש ברוך הוא. איז זיין פסק אַז ער שטייט אונ זעהט וואָס פאַר איין תענוג די צדיקים האָבען. אונ ער האָט אפנים ווי איין סאַרווער שטייט ביי דעם עולם. רבי מאיר זאָגט ניט אַזוי גרינג קומט אָהן די רשעים מען זאָל זיי לאָזין זעהן ווי די צדיקים זענען מקבל תענוג. זיי שרייען זיך פריער גינוג אָהן אונ דעם גיהנם איידער זיי זענען זוכה. וואָל דער יוגונט אַז זיא ווערט ניט מבויש פאַר דער עלטער דאָס הייסט אונ דער יוגונט איז ער גוט. אונ אויף דער עלטער ווערט ער ר"ל שלעכט. אונ וואָל דער עלטער וואָס זיא איז מכפר אויף דער יוגונט. ווי אַזוי דער מענטש פירט זיך אַזוי העלפט מען אים צו. פירט ער זיך גוט העלפט מען אים צו. פירט ער ח"ו שלעכט. באַקומט ער איין חברותה וואָס ער לערונט זיך אָפּ פון זיי. הכלל וויא אַזוי דער מענטש וויל אַזוי פירט ער זיך. וואָרין איידער דער מענטש ווערט באַשאַפין ברענגט מען דעם טראָפין זרע פאַר הקב"ה. אונ מען פרעגט וואָס זאָל דאָס זיין צו איין עושר צו איין עני. אָבער צו איין צדיק צו איין רשע ח"ו. דאָס פרעגט מען ניט. דאָס איז באַדעם מענטש אין דער האַנד. משל איינער האָט צו פאַר קויפין טראָן וואָס עס שטינקט אויך האָט ער צו פאַר קויפין באַלסים אייל וואָס שמעקט זייער גוט. קומט איינער אונ וויל קויפין טראָן זאָגט ער מעסט דיר אַליין אָן. קומט איינער וואָס וויל קויפין בלסים אייל. זאָגט ער וואַרט איך וועל דיר אָן מעסטין. מיר וועלין ביידי הנאה האָבין פון דעם גוטין ריח. אַזוי אויך דער מענטש. וויל ער גיין אונ שלעכטין וועג זאָגט מען צו אים מעסט דיר אַליין אָן אונ מען לאָזט אים גיין. אונ אַז ער וויל גיין אונ גוטין וועג דאָס מיינט מען אַז ער טוהט תשובה. זאָגט השי"ת צו אים וואַרט איך וועל דיר אַליין וויזין דעם גוטין וועג. די מדות פון הקדוש ברוך הוא איז ניט אַזוי ווי ביי דעם מענטש. וואָרין אַז דער מענטש זינדיגט קעגין זיין חבר. אפילו ער בעהט אים שטאַרק איבער דאָך איז אים איין ספק אויב ער האָט אים אין גאַנצין מוחל געווען. אָבער אַז ער טוט איין עבירה קעגין השי"ת אונ ער טוהט תשובה אַזוי ווי עס דאַרף זיין איז אים גיוויס השי"ת מוחל. די תשובה איז אַזוי גרויס זיא ברענגט איין רפואה אויף דער וועלט. תשובה איז אַזוי ליב פאַר הקב"ה אַז זיא גייט ביז אָן דעם כסא הכבוד. תשובה קאָן ברענגין די גאולה אויף דער וועלט. תשובה דער לייגערט דעם מענטש זיינע יאָרין. אונזערי חכמים שרייבין וועלכער הייסט בעל תשובה. אַז עס קומט פאַר נאָך איין מאָהל די זעלבי עבירה וואָס ער האָט אויף איר תשובה געטאָן. אונ איצונד טוט ער די עבירה ניט דער הייסט איין בעל תשובה. אָבער אַז ער טוט תשובה. אונ אַז עס קומט אים פאָר דיא איינגע עבירה אונ ער טוט ווייטער די עבירה. העלפט אים גאָר ניט זיין תשובה. עס איז אַזוי גלייך איינער איז זיך טובל אונ האַלט איין שרץ אונ דער האַנד העלפט אים עפּיס זיין טבילה. ווען איינער זאָגט איך וועל טאָן עבירות דער נאָך וועל איך תשובה טאָן. אָדער יום כפור וועט מכפר זיין. דאָס העלפט גאָר ניט די עבירות ווערין ניט מכפר. אונ וואָס איינער זונדיגט

קיינ׳

קיינען זיין חבר דאס איז יום כפור ניט מכפר גאר ער מוז אים מחילה בעטין. אויך זאל דער מענטש ניט מיינען אז ער פאסט דאס הייסט שוין איין תשובה. נייערט תורה מצות צדקה גמילות חסד דאס הייסט איין תשובה. אונזערי חכמים שרייבין ווען איין למדן פאסט פיל תעניתים. זאלין די הינד זייני מאל ציימין עסין. רבי זירא ם שכנים זענען געוועזן גרויסע רשעים. האט זוי רבי זירא שטארק מקרב געוועזן. וואורין ער האט געוואלט זיי זאלין פארט תשובה טאן. ווי רבי זירא איז געשטארבען האבען די רשעים געזאגט אז רבי זירא האט געלעבט האבען מיר געקאנט תשובה טאן ווארון ער וואלט פאר אונז געווען מתפלל געוועזן דרום דארף מען די רשעים מקרב זיין ניט צו דער ווייטערין. טאמיר וועלין זיי תשובה טאן. אונזערע חכמים שרייבין עס איז גלייכיר איין מאל צו האבין חרפה אונ זיין הארץ איידער מען זאל געבין יענים הונדערט שלעק: אונזערע חכמים שרייבין ווי גרוים תשובה איז פאר הקב״ה אז השי״ת האט דעם מלך ירבעם אונ זיין קלייד אן גינומען אונ האט אים געזאגט טוא תשובה. וואורין איך השם יתברך אונ דוא אונ דוד המלך וועלין מיר צוא זאמען אונ גן עדן שפאצירין גיין. זאגט ירבעם ווער וועט צום ערשטען גיין. זאגט אים הקדוש ברוך הוא דוד המלך וועט צום ערשטען גיין. אזוי זאגט ירבעם וויל איך קיין תשובה ניט טאן

פרק שנים ועשרים

אין דעם פרק ווערט געשריבין ווי אזוי מאן אונ ווייב זאלין זיך פירען. זיי מאנין רייך אודער ארום זיין. אזוי וועלין אים זייני טעג טאפיל זיין. אונזערי חכמים שרייבן איין אשה איז לויטער צואה. פון דעסט וועגין ווי חשוב זיא איז נאך. דאס הייסט איטליכער מענטש וויל איין ווייב האבין ער קאן אהן איר ניט זיין. אהן ברויט קאן ער זיין אונ אהן איין ווייב ניט. דער ערשטער דרך ארץ איז אז ער זאל אונטער זיין ווייב ניט גיין. מכל שכן אונטער א פרעמדע אשה. מען זאל ליבערש אונטער איין לייב גיין איידער אונטער איין פרויא. אויך זאל ער ניט ריידין חצפה אודער ניבול פה אפילו מיט זיין אייגין ווייב. ווארון נאך דעם טויט רעכונט מען אים דאס פאר איין עבירה. רבי יוסי האט באגעגונט אליהו הנביא. זאגט ער צו אים עס שטייט אונ דער תורה גאט האט געזאגט איך וועל דעם מענטש איין הולף געבין. דאס האט השי״ת גימיינט איין פרויא. פרעג איך דיך מיט וואס קאן איין פרויא דעם מענטשין צו הילף זיין. זאגט אים אליהו הנביא. ווען דער מענטש קופט ווייץ קאן ער דען דעם ווייץ עסין אודער ווען ער קופט פלאקס קאן ער דען דאס אהן טאן. דרום האט אים השי״ת גיגעבין איין פרויא זיא זאל ערשט דעם ווייץ מאלין אונ באקן ברויט. אונ דעם פלאקס זאל זיא שפינען. דעסט גלייכין אנדערי זאכין קאן ער ניט באקומין צייטון די פרויא העלפט אים צו. איין גוט ווייב איז איין גוטע מתנה צום מאן. איין בייז ווייב איז איין צרעת פר דעם מאן. וואס זשע זאל ער טאן. זאל ער איר גט געבין וועט ער גיהיילט ווערין פון דעם צרעת: נאך איין רפואה האבען אונזערי חכמים צו דער מכה געזאגט עס איז איין שפראך ווארט. ווען דוא האסט איין בייז ווייב. אזוי נעם דיר נאך אייני. דאס איז בעסיר אלעם וואלסט איר גיגעבין הונדערט שטעקונם. ווער עס האט איין גוט ווייב. דעם איז וואל זייני טעג באקומען איהם אזוי גוט גלייך ער וואלט טאפיל גילעבט אלעם איין אנדערער. פערציג טעג איידער דער מענטש ווערט געבוירין רופט מען אויס אונ הימעל אז די טאכטער פון דעם זאל דער אונ דער מענטש נעמין. דאס איז גאר ביי דעם ערשטין פאר פאלק. אבער אז ער נעמט דאס אנדערי ווייב גוט מען אים נאך זייני מעשים. איז ער פרום גוט מען אים איין גוט ווייב. איז ער חס ושלום ניט פרום. באקומט ער איין בייז ווייב. אונ דאס איז שווער ביי הקדוש ברוך הוא אזוי ווי קריעת ים סוף:

מעשה איין קיסרתה האט גיפרעגט רבי יוסי ווי לאנג האט גידוערט ביי אייער גאט דוא וועלט וואס ער האט בשאפן. האט ער איהר גיזאגט זעקס טאג האט גידוערט. זאגט זיא וואס טוהט ער איצונד אייער גאט. האט איר רבי יוסי גיזאגט גאט זיצט אונ מאכט שידוכים אז דער זאל נעמען דעם טאכטער. אונ דאס געלט פון דעם זאל נעמען דער. זאגט די קיסרתה איז דען דאס אזא גרויסע קינצט אז מען זאל אזא גרויסע צייט פאר ברענגען איבער דעם. איך האב טויזענד קנעכט אונ טויזענד מיידין. אזוי וועל איך אויך זיי שידוכים רעדין אז די מויד זאל נעמען דעם קנעכט. אונ דער קנעכט זאל נעמען דוא מויד. זאגט רבי יוסי ביי דיר איז דאס איין קליינע זאך. אונ ביי גאט איז דאס גאר איין שווערי זאך. אזו איז דער גוטער רבי יוסי פון איר אוועק גיגאנגען. וואס טוהט די קיסרתה זיא האט אירע אלי עבדים אונ דינסט מיידין צוא זאמען גירופען אונ האט זיי משדך גיוועזן. דער קנעכט זאל נעמען די מויד. אונ די מויד זאל נעמען דעם קנעכט. ביז זיא האט זיי אלי משדך גיוועזן; דאס האט גידוערט איבער איין נאכט. צו מארגינס פרוא קומען זיי אלי פאר דער קיסרתה איינער בלינד. איינער לאם. איינער טויב. אבלל איבער דער איינער נאכט זענען זיי אלי גיווארן פאר קאליקים. אזו פרעגט זיי די קיסרתה וואס ווילט איר. וואס איר זענט אלי צו זאמען גיקומען. דא זאגט די מויד איך וויל ניט דעם קנעכט. אונ דער קנעכט זאגט איך וויל ניט דוא מויד. אקיצור עס איז ניט גיוועזן איינער וואס ער זאל גיוועזן וועלין דעם שידוך. דער וועיל איז גיקומען רבי יוסי. זאגט אים די קיסרתה ליבר רבי. איצונד זעה איך אז קיין שום גאט איז ניט אזוי ווי אייער גאט. אייער תורה איז אמת. איצונד זעה איך ווי אמת דו האסט מיר גיזאגט. זאגט רבי יוסי איך האב זיך דיר גיזאגט. אז דוא האלסט דאס פאר גרינג. אונ ביי גאט איז דאס גאר שטארק שווער אזוי ווי קריעת ים סוף. ווארין צו צייטין האט די פרויא איין חסרון אודער זיא איז בייז. אונ דאך מוז זיא דער מאן נעמין. ווארין דאס וואס אים בשערט איז פון השי"ת פון דעם מוז ער צו פרידין זיין דרום איז דאס ביי השי"ת אזו שווער. אונ אז דער מענטש נעמט דאס אנדערי ווייב איז שוין נאך זייני מעשים נאך באם ער איז פרום האט ער איין גוט ווייב. דאך האט דער מענטש ניט קיין נחת רוח גאר פון דעם ערשטין ווייב. אזוי ווי מיר גיפונין אז השי"ת זאגט באם איר ווערט ניט פרום זיין. אזוי וועל איך אייערי קינדער געבין צוא איין אנדערי מוטער. דאס איז איין גרויסע קללה. אז איטליכער זאל דרויף מתפלל זיין. אז השי"ת זאל אים דער פון אפ היטען אונזערי חכמים שרייבין ווען גאט וויל איינים שטראפין אונ דער האט קיין געלד ניט אז ער זאל אים שטראפין ער זאל דאס געלד אהן ווערין. אזו נעמט ער ביי אים צו זיין ווייב. אונ דאס ווייב שטארבט קיינים ניט אפ גאר דעם מאן. אויך שטארבט דער מאן קיינים ניט אפ גאר דעם ווייב. אז דאס ווייב וויל נאך איין מאל חתונה האבן. מאכט זיך אז דורך דוא קינדער קאן זיא ניט חתונה האבן. אודער אירע עלטרין לאזין זיא שוין ניט חתונה האבן. דרום פאר ברענגט זיא שוין אזוי אירע יארין. דעם וואס עס שטארבט ר"ל דאס ווייב איז גליך ווי אונ דעם טאג וואלט דם בית המקדש חרוב גיווארין. ווען איינער האלט ניט זיין נדר איז דער עונש דאס זיין ווייב ר"ל שטארבט. אונ ארץ ישראל ווער עס האט חתונה גיהאט האט מען אים גיזאגט. האסטו איין גוט ווייב. האסטו בלויז אלעם גוטם. האסטו איין בייז ווייב איז גאר ערגיר אדעם דער טויט. איין בייזי פרויא איז איין מצוה גט צו געבין. ווער עס האט איין בייז ווייב אונ קאן איר קיין גט ניט געבין ווייל ער האט ניט דוא כתובה צוא באצאלין דעם איז גאר ביטער. אויך ניהער איטליכער זיך בצניעות האלטון ווען ער איז משמש המטה. אזוי ווי מיר גיפונען אז דו פאר צייטונגע לייט האבן זיך בצניעות גיהאלטין. רבה בן רב הונא ווען ער האט זיך גיוואלט מיט זיין ווייב באהעפטין. האט ער צום ערשטין מיט דעם גלאק וואס האט גיהאנגין ביי דער טיהר נוט גיקלונגין כדי

דוא

דוא אלי הויז מענטשין זאלין אוועק גיין. אביי האט צום ערשטין אלי פליגין אפ גיזאגט אייהדער ער האט משמש המטה גיוועזן. רב פפא האט פריער דו מויקין פאר יאגט איידר ער האט משמש המטה גיוועזן. ווארין מען טאר ניט משמש המטה זיין פאר קיין שום לעבידיג באשעפעניש. ווער עס הייסט זיין ווייב זיא זאל עפיס פאר דינגען אויף פרנסה. דער האט קיין מאל קיין ברכה ניט אונ זיין געלט ווער עס האט מיט זיין ווייב פאר פאר איין לעבט. האבין דו קינדער די נכפה חס ושלום. ווער עס איז משמש המטה אונ דעם בעט ווי איין קינד שלאפט איז פאר דעם קינד איין גרויסע סכנה. דאס קאן אוך חלילה דו נכפה האבען אונ אז דאס קינד איז נאך קיין יאר ניט אלט דארף ער דרויף ליגין זיין האנד. אודער זיין פוס בשעת מעשה: אונ ווער עס שטייט נאקיט פאר איין לעבט דער וועלבער קאן חלילה דו נכפה האבן: אונזערי חכמים שרייבין ווער עס האט זיין ווייב ליב אזוי ווי זיך זעלבסט אונ ערליך האלט ער זיא נאך מיין וויא זיך זעלבסט. אויף דעם איז גיזאגט גיווארין דוא זאלסט וויסין אז אונ דיין הויז וועט זיין שלום:

פרק שלשה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבין ווי אזוי דער מענטש זאל זיך האלטין מיט דרך ארץ. וועט אים שטענדיג גוט זיין:

אונזערי חכמים שרייבין וועלכים איז דו קליינע פרשה אונ דער תורה וואס דו גאנצע תורה הייננט אונ איהר. דאס איז ווען דער מענטש ווייסט דעם פסוק פון דרך ארץ פירט אים הקדוש ברוך הוא ווייטער. אז ער זאל קיין עבירה ניט טאן: אונזערי חכמים שרייבין ווען דו תורה זאל ניט גיוועזן גיגעבין ווערין אויף דער וועלט. דאך וואלט מען זיך פיר זאכין גיוועזן גיקאנט אפ לערנון: דאס ערשטע איז דער מענטש זאל זיך בצניעות האלטון ווען ער גייט זיין צורך טאן. וואלט מען זיך גיקאנט אפ לערנון פון איין קאץ. זיא טוהט איהר צורך ווען קיינער זעהט ניט. אונ דער נאך פאר דעקט זיא עס צו. דאס אנדערי אייגער זאל ביי דעם אנדערין ניט גזלינען וואלט מען זיך גיקאנט אפ לערנין פון איין אחמאס. דו אחמאסין זיי טראגין זיך צו נויף איבער דעם זומער זייער שפייז זיי זאלין האבין איבר דעם ווינטער אונ זיי זענין פיל צו זאמען אונ איינס נעמט ניט צו ביי דעם אנדערין. דאס דריטע וואלט מען זיך אפ גילערונט פון איין טויב מען זאל ניט מזנה זיין. דו טויב בהעפט זיך ניט צו קיין אנדערין נאר צו איר פאהר: דאס פערדי וואלט מען זיך גיקאנט אפ לערנון פון איין האן וויא אזוי מען זאל מיט דרך ארץ זיך נוהג זיין בשעת תשמיש המטה. ווארון דער האן זאגט צו דער הין איך וועל דיר קויפין איין קלייד עס זאל דיר גרייכין ביז צו דער ערד. אונ ער לאזט אפ זיין פליגיל אונ זאגט איר זעהסט דאס קלייד וועל איך דיר קויפין. נאך דעם זאגט ער דער קראם זאל מיר אזוי ניט פאלין ווי איך זאל האבין געלד וואלט איך דיר תיכף גיקויפט. נאר עס פעהלט מיר געלד: רב הט גיזאגט צו זיין זוהן איבו דו האסט דיך שוין פיל במיהט אונ דער תורה אונ האסט גינוג גילערונט. דאך וועל איך דיך לערנון דרך ארץ. אז דו קויפסט פון וועג אונ ברענגסט סחורה זאלסטו זעהן דו סחורה פאר קויפין ווען דער קאריש איז נאך אויף דו שטיוויל. דאס מיינט מען נעם וויינין פאר דונעסט אונ פאר קויף דאס אנדערי איז מאנגסט אלעם פאר קופין. אונ דער נאך האבין דרויף חרטה. נאר זייןז אז דוא האסט פאר קופט זאלסטו שוין קיין חרטה ניט האבין ווארין טאמיר וואלט ער דיר זאער גיווארין. דאס דריטע איז אז דוא פאר קויפסט סחורה נעם פריער צו דאס געלט אונ ליינ דאס אונ ביימיל אריין. אונ דער נאך גיב דוא סחורה: דאס פערדי נעם ליבערש איין מעסטיל אויף דער ערד ווי איין קארין אויף דעם בוידים. דאס הייסט עס איז גלייכיר אונ זיין היים צו פאר דונין איין גראשין ווי אונ דער פרעמד איין טאלער: דאס פינפטע איז. אז

דו האסט מיטלן אונ דיין קויבר לוף באלד צו דער פרעס. דאס מיינט מען באס דארפסט
עפיס איין מלאכה צו טאן אונ דיין הויז וואלט ניט ביז עס ווערט מיין קאלי גאר טוא היכף.
אויך האט ער אים גיזאגט געלד צו לייען אויף וועקסלין איז ניט גוט ווארין עס קאסט ארבייט
איידער מען קריגט צוריק דאס געלד. ווען דיין חבר זאגט דיר עפיס איין זאך אונ בעט
דיך זאלסט עס ניט איבער ריידין פאר קיינים. אונ ווען די פאלגסט ניט דאס אהן זאג פון
דיין חבר האסטו זיבער איין גרויסע עבירה דער פאר. אויך הט ער איהם גיזאגט אז פאר
איין שררה זאלסטו ניט דער צוילין אלי דייני גישעפטין ווארין מיט דער צייט קאן ער דיר
איין רעה טאן. אויך קיין פרנס זאל מען ניט מאכין פון קיין שיינע משפחה ווארין אז דער
פרנס וויל זיך גרויס האלטין קאן מען אים זאגין וואס ביסטו אזוי גרויס ביסטו דען דער גרויסער
מיוחס. דרום ווערט ער בעסער ווערין. אויך זאלסטו שטענדיג פאלגין די עצה וואס אלטע
לייט זאגין דיר חאטשע עס ווערט זיך דיך דאכטין אז די עצה פון די אלטי לייט איז קרום
אונ די עצה פון דיא יונגע לייט איז גוט. פון דעסט וועגין זאלסטו ליבערש טאן די עצה ווי
די אלטי לייט זאגין דיר. אויך טוא יעדערן כבוד אהן נאך זיין שטאנד נאך. אז בוגות בן
בוגות איז גיקומין פאר רבי האט ער גיזאגט טוהט אים כבוד אהן פאר הונדערט גילדין. אונ
אז עס איז גיקומין נאך איין חשובער פאר רבי האט ער גיזאגט עס טוט כבוד פאר צוויי
הונדערט גילדין. דאס הייסט יעדערין דארף מען כבוד אהן טאן נאך זיין שטאנד נאך. די
זאך וואס טויג ניט פאר דיר זאלסט זיא ניט געבין דיין חבר. דוא תורה הענגט זיך אהן
אזעלכין וואס ער האלט זיא. אויך זאלסטו זיך ניט מצער זיין אויף דער זאך וואס עס איז
שוין פאר ביי גיגאנגין ווארין עס העלפט גאר ניט אונ עס איז ניט גיזונד. די חכמים שרייבין
אז דער מענטש ווייניט פאר לירט ער דאס גיזיכט. אין גאר ביז פערציג יאר קומט צוריק
דאס גיזיכט. אונ נאך פערציג יאר קומט שוין דאס גיזיכט ניט צוריק אונ עס העלפט דער
צו קיין שום רפואה ניט. אויך זאלסטו שטענדיג תפלה טאן אז זאלסט ניט דארפין צוא
מענטשין. ווארין דו טויב האט גיזאגט רבונו של עולם לאז ליבערש מיין שפייז זיין ביטער
אזו ווי איין איילבערט בוים אונ לאס איך גישפייזט ווערין פון דיר איידער איך זאל גישפייזט
ווערין דורך מענטשין אפילו מיט זיסע שפייז. ווארין די נאב איז ווייניג אונ די חרפה איז
גרויס. ווען דו זאגסט עפיס צו ציא געבין זעה וויא צוא טאן אונ זייא מקיים דיין ווארט.
אונזערי חכמים שרייבין ווער עס האט ליב זייני שכנים אויך ווער עס איז מקרב זייני
קרובים וואס זענין ארומי לייט. אויף דעם זאגט דער פסוק ווען דו ווילסט רופין צו השי"ת
וועט ער דיר העלפין: ווען דוא גייסט מיט איין חשוב אודער מיט איין עלטערין פון דיר
זאלסטו אים לאזין גיין לעבין דיין רעכטער האנד. ווער עס גייט אויף דער רעכטער זייט פון
יין רבי דער הייסט איין בור. ווען דו קאנסט דיך מחיה זיין דער מיט וואס זאלסט עפיס פון
יר פאר קויפין. זאלסטו פאר קויפין דאס כלי בית. אבער ניט איין שיין קלייד אודער איין
אנטיל. ווארין טאמער ווערט דיר גוט זיין וועסטו דארפין איין שיין קלייד. אונ נאך איין
אל זיך צו מאכין איין שיין קלייד איז שווער. אונזערי חכמים שרייבין אכט ערלייא זאכין
יז דא וואס ווייניג זענין זיי גוט אונ צו פיל איז ניט גוט. למשל צו פיל געלד צו האבין
יז ניט גוט אונ מיטעל מעסיג איז גוט. אסאך מלאכות צוא טאן איז ניט גוט. אונ ווייניג
יז גוט. פיל ווין צו טרונקען טויג ניט. ווייניג איז גוט. פיל שלאף טויג ניט ווייניג איז
ט. פיל ווארים וואסער איז פאר דעם מענטש ניט גוט ווייניג איז גוט. פיל אהער לאזין
יז ניט גוט ווייניג איז גוט: פיל צו וואגען מיט דעם ווייב איז ניט גוט אבער ווייניג איז
א גוט. פון אכט ערלייא זאכין וועגין גייט די זרע אוועק פון דעם מענטש. פון פיל זאלץ.
ן פיל הינגער. פון פיל גיזונד. אונ פון פיל וויינען. אונ פון פיל שלאפין אויף דער ערד
ני עסין קערשין אודער קערבסין אום צוויטער. רב האט אהן גיזאגט זיין זוהן רב חייא ער

זאל גיך זיין צוכך טאן אונ בית הכסא אונ דער פריא אונ אויף דער נאכט ; ניט בייא טאג אויך זאל עס זיין שטארק בצניעות. צום ערשטן זאלסט זיך זעצן אונ אונ דער נאך זאלסטו זיך ערשט אויף דעקן זאלסט דיך פריער צוא דעקן דער נאך זאלסט דיך ערשט אויף שטעלן : ווי באלד עס ווערט עפיס ביי דיר אונ הויז עפיס קאלע פאר רעכט דאס תיכף כדי דאס לאך זאל ניט גרעסער ווערן ווען מיין געלד קאסטן . ווילסטו דיין הויז שיין מאכן זאלסטו דוא ווענט פאר רעכטן לובער ניט פון גרינר צו בויען ווארן צו בויען פון גרונד ווערדט מען ארום אונ ווען דיא ווילסט קויפן איין פעלד. זאלסט דיך לאנג דינגן אונ זאלסט תיכף קויפן אבער אז דו נעמסט איין ווייב זאלסטו זיך ניט בטראכטן . אויך אז דו נעמסט איין ווייב זאלסטו נעמן מיט איין שטאפיל נידעריגער פון דיר . כדי זיא זאל דיך ערליך האלטן . אקויגין איין שכן זאלסטו דיר נעמן מיט איין שטאפיל העכיר פון דיר . אויך זאלסטו ניט פיל ריידין ווארן אונזערי חכמים האבין גיזאגט דאס ריידין איז ווערט איין גילדין אונ דאס שווייגן איז ווערט צוויי גילדין . דאס שווייגן איז פיל בעסער פון דעם רעדין . אונזערי חכמים שרייבין אז שווייגן שטייט זייער שיין אהן צו דוא קליגע מכל שכן צו דו נארענים . ווארין אז דו שווייגסט האסטו גיוויס ניט מורא צו האבן זאלסט דיך פר שטומין : אז דו ווילסט עפיס דיין חבר זאגן זאלסטו אים פריער יוצן בייא זיין זאמען דער נאך זאלסטו אים זאגין : יעדער דארף זיין פאר מעגין איין טיילין אונ דרייא חלקים . איין טייל אונ פעלדער . דו אנדערי טייל אונ סחורה . דו דריטע טייל אונ בארעס . אונזערי חכמים שרייבין איטליכער דארף מיט זיין געלד האנדלין . ווער עס האט זיין געלד אונ משא ומתן דער קאן אלי טאג אשטיקיל פלייש עסין אונ וויין טרונקען דער וואס האט זיין געלד אונ פעלדער דער קאן מיין ניט עסין נאר ברויט מיט קרויט . אויך מוז ער אויף דער ערד שלאפין . איטליכער דארף זעהן אז ער זאל ניט איבעריג געלד אויס געבין אונזערי חכמים שרייבין ווער עס וויל זיין געלד אויף איין מאל אויס געבין דער זאל זיך קליידין אונ לויטער לאגן ווס קומט פון רוים דאס קאסט טייער אונ עס איז דין דס גידויערט ניט לאנג . אויך זאל מען טרונקען פון גוטע גלעזער ווייסי וואס פענקן באלד . אונ אז ער וועט דונגין ארבייטס לייט זאל ער ניט אבטונג געבין אוף זיי . אזו וועט ער זיין געלד גענג אן ווערין . אונזערי חכמים שרייבין דאס איז גלייבער מען זאל איין נבילה אויף דעם מארק אפ ציען איידער מען זאל דארפין צוא מענטשין דאס הייסט מען זאל זיך ניט שעהמין מיט קיין ארבייט וואס פאסט ניט דעם מענטש אביא ניט צוא בדארפין קיין מענטשינס גאב : מען זאל זיך גוט אפ היטען פאר איין אקס ער זאל דיך ניט מזיק זיין : אונזרי חכמים שרייבין אז דער אקס האלט נאך דעם קאפף אונ קארפף זאלסטו אנטלויפין אויף דעם בוידים אונ דו לייטער פון אונטער דיר זאלסטו תיכף אוועק ווארפין . ער זאל ניט קענין צוא דיר צוא קומין . דאס הייסט זיך צו פר היטען פריער פאר כל א שלעכטס . אונ השי"ת זאל מציל זיין כל ישראל מכל הצרות אמן סלה :

פרק ארבעה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבין וויא אזוי דער מענטש זאל זיך נוהג זיין מיט עסין אונ מיט טרונקען אזוי וועט אים אונ זייני קינדער וואול זיין :

שלמה המלך האט גיזאגט מאך דיך לוסטיג ווען דו בישט נאך יונג : אונזערי חכמים שרייבין דוא יוגינט פון דעם מענטש איז גיגליכין צוא איין קרוין פון רוזן . אונ דו עלטער איז גליך צו איין קרוין פון דערנער . וויא איז צו דעם ווס עס גייט אוועק אונ קומט ניט צו ריק . דאס מיינט מען דוא יוגינט . עס איז בעסיר צוויי איידער דריי . דאס מיינט מען יוגינט איז בעסיר אונ דער יוגענט . אז מען גייט מיט צוויי פיס איידער דו עלטער ווס מען גייט

מיט

מיט איין שטעקן. אויף דער עלטער דאכט זיך אז ער זוכט עפיס ווארין ער גייט איין גיבויגן. שמואל האט גיזאגט צו רבי יהושע מיין שארפער תלמוד מאך אויף דיין זאק און לאז דאס ברויט אריין גיין. דאס הייסט עס און דער יוגענט פיהל ברויט. ווארין ביז פערציג יאר העלפט דעם מענטש דאס עסין. און פון פערציג יאר אהן ווייטער העלפט דעם מענטש דאס טרונקען. רבי מאיר האט גיזאגט עס און קיא ווייל די ביכט נאך יונג. וועסטו דאס גיפונין אויף דר עלטער און וועסט כח האבין צו גיין. רבי האט גיפרעגט רבי שמעון בן חלפתא פאר וואס ביסטו ניט אויף יום טוב צו מיר גיקומין. אזוי ווי מיינע עלטערין זענין צו דיינע עלטערין אויף יום טוב גיקומין. ווארין אויף יום טוב דארף איטליכער צו זיין רבי צו גיין. אזו האט רבי שמעון אים גיענטפערט די קליינע בערג זענין הויך גיווארין. דאס הייסט איך בין שוין אלט. זענין די קליינע בערג פאר מיר שווער גיווארין גלייך זיי וואלטין גאר הויכע בערג גיוועזן. וואס עס איז פריער נאנט גיוועזן איז איצונד גאר ווייט גיווארין. פון צוויי איז גיווארין דריי. דאס הייסט פריער בין איך גיגאנגין מיט די פיס איצונד מוז איך גיין מיט איין שטעקין אויך. וואס עס מאכט אונז הויז שלום דאס האב איך שוין ניט. דאס הייסט כל זמן דער מענטש איז יונג האט ער חשק צוא זיין פרויא וואס דורך דעם האט ער שלום. אבער אויף דער עלטער האט ער שוין קיין חשק ניט אזוי קריגט ער זיך מיט זיין ווייב. אויף דער עלטער ווערט דעם מענטש די נקבים צו גישלאסין. די מיל מאלט ניט. דאס הייסט דער מאגין קאן אויף דער עלטער דאס עסין ניט פאר דייען. און ער שטייט אוף פון דעם שלאף ווען ער דער הערט איין פויגיל זינגין. אוף דער עלטער קאן מען ניט שלאפין. אויך שמעקט אים ניט קיין שום גיזאנג. ער האט צו קיין שום זאך קיין חשק ניט. אויך זאלסטו ניט עסין קיין גוטע עסינס. אונזערי חכמים שרייבין מען זאל עסין אזעליכע מאכלים וואס קאסטין ניט קיין סאך געלד קאן מען שלום לעבין וועט מען קיין חובות ניט האבין. ווען די דארפסט איין סעודה צו מאכין זאלסטו ליבערש מאכין ביי טאג ווארין ביי נאכט עסט דער מענטש מיין ווי ביי טאג. אויך ביי נאכט זעהט מען ניט וואס מען עסט אבער ביא טאג זעהט מען קומט די ברכה צו ווייל דאס אויג זעהט ווערט מען אביסיל זאט. דאס איז דער טעם וואס איין בלינדער עסט און ווערט ניט זאט ווייל ער זעהט ניט ווארין דער וואס האט און זיין הויז ברויט דער עסט ניט אזוי פוהל ווי דער וואס גייט קויפין ברויט דאס איז ווייל ער זעהט עס פאר די אויגין ווערט ער זאט. בעת דער מענטש עסט זאל ער ניט ריידין ווייל דאס איז איין סכנה. אויך זאלין קיין סך מענטשין און דיין הויז ניט שטענדיג קומין. כדי עס זאל דער פון קיין רכילות מיט לשון הרע ניט ארויס קומען. אויך זאלסטו אזעליכע ניט בעטין צום עסין וואס דוא ווייסט אז ער וועט ניט עסין ווייל דאס הייסט גונב דעת. אויך זאל מען ניט מכבד זיין עס מאג זיין ווער עס וויל אז ער ווייסט אז ער וועט דעם כיבוד ניט אהן נעמין. ווען איינער קומט צוא נאכט זאל ער ניט אוועק געבין פון טיש קיין שום זאך אפילו דעם בעל הבית קינדער אויך ניט ביז ער נעמט רשות דעם בעל הבית:

מעשה איינער האט פאר בעטין דריי אורחים. דענסמאלט איז גיוועזן רחמנא ליצלן איין הונגער האט דער בעל הבית מער ניט גיהאט מכבד צו זיין די אורחים נאר מיט דרייא אייער. ווייא די אורחים זענען גיזעסין ביי דעם טיש איז צו גיקומען דעם בעל הבית קינד האט איין אורח אוועק גיגעבין זיין איי. אזוי האט דער אנדערער אורח אויך דעם קינד גיגעבין זיין איי. אזוי האט דער דריטער אורח אויך זיין איי אוועק גיגעבין. ווי דער פאטער איז צו גיקומען זעהט ער ווייא דאס קינד האלט איין איי אין מויל [illegible] די אנדערע צוויי אייער האלט ער אין די הענד. אזוי נעמט דער בעל הבית דאס קינד און ווארפט עס אויף דער ערד איז דאס קינד טויט גיבליבען. ווי די מוטער האט דאס גיזעהן איז זיא ארויף אויף

דעם

דעם דאך אונ האט זיך אראפ גיווארפין אונ זיא איז אויך גיבליבין טויט . ווי דער פאטער האט דאס גיזעהן איז ער אויך אויף דעם דאך ארויף אונ זיך ממית גיוועזן . דרום דארף יעדער זעהן אז דורך דריי איזער זענען דריי נפשות אום גיקומען . דרום זאל קיין אורח פון טיש גאר ניט אראפ געבין . אויך דארף איטליכער דרך ארץ צוא האבין ער זאל ניט עסין ווי איין בהמה נאר ער זאל זיך מאכין איין גיזעצטע צייט ווען ער זאל עסין זיין סעודה . אונזערי חכמים שרייבין איידער משה רבינו איז גיוועזן האבען די ישראל זיך גיפירט אזוי ווי די הינער זיי האבען איין גאנצי טאג גיגעסין . ווי משה רבינו איז גיקומען האט ער גימאכט אז זיי זאלין עסין מאל צייטין . אויך דארף יעדער צו זעהן ער זאל ניט אויס געבין אויף אכילה ושתיה נאר לויט זיין פאר מעגין . ווער עס גיוויינט זיך צו עסין פעט פלייש . לסוף מוז ער זיך בהאלטין אויף דעם בוידים פאר די בעלי חובות . אבער ווער עס גיוויינט זיך צוא עסין קרויט מיט ברויט דער מעג פריי גיין אויף דער גאס . ער האט ניט קיין מורא פאר קיין בעלי חובות זאלין אים מאנין . אויך ווען דער בעל הבית עסט זאל ער דעם משרת אודער דער דינסט עט וואס פון דעם עסין געבין . אונזערי חכמים שרייבין ווער עס עסט אפילו פעט פלייש אונ טרונקט אלטין ווין דאך מוז ער עפיס דער פון זיין בני בית געבען . איינער האט גיהייסין אביה . אונ איינער האט גיהייסין בנימין בר איהו . איינער האט זיין בני בית גיגעבין פון אלים וואס ער האט גיגעסין דער פאר האט ער זוכה גיוועזן דאס אליהו האט מיט אים אויפט מאל גירעט . אונ דער אנדערער פלעגט זיין בני בית קיין מאל גיט צו געבין פון דעם עסין וואס ער האט גיגעסין מיט אים האט אליהו הנביא קיין מאל ניט גירעט . אויך זאל מען דעם משרת אודער דער דינסט צום ערשטין געבין צו עסין . רב אמימר אונ מר זוטרא אונ רב אשי זענין אלי גיזעסין פאר דעם שלאס פון דעם מלך אונ דער זעלבער צייט האט מען גיטראגין דעם מלך עסין . האט רב אשי גיזעהן ווי מר זוטרא איז עפיס בלייך גיווארין ווייל ער האט גיזעהן דאס עסין אונ ער האט דער פון ניט פאר זוכט . אזוי האט רב אשי זיין פינגער איין גישטעקט אונ דעם עסין אונ האט גיגעבין מר זוטרא צו שמעקין . כדי ער זאל אונ קיין סכנה ניט זיין . וויא דער קעך מייסטער האט דאס גיזעהן אז ער האט אונ דעם מלכ'ס עסין זיין פינגער איין גישטעקט . פרעגט ער רב אשי ווי פאלסט עס אויס צוא טאן וויא מאגסטו עס טאן . זאגט רב אשי צום קעך מייסטער פאר וואס האסטו גיגעבין דעם מלך עסין וואס דאס איז ניט ריין . זאגט דער קעך מייסטער צו רב אשי דו זאלסט וויסען אז איך האב דאס עסין גוט ארום גיקוקט אונ עס איז ריין אונ דוא ביסט ווערט זאלסט זיצין תפיסה . ווייל דו האסט גישטעקט דעם פינגער אונ דעם מלך עסין . זאגט רב אשי צום קעך מייסטער האסטו גיזעהן אויף דעם אורט אויב עס איז ריין . איז איין נס גישעהן וואס דאס עסין איז ניט גיוועזן ריין . אזוי האט דער קאך מייסטער גיבעטין רב אשי אז ער זאל שטיל שווייגין . אזוי פרעגין די רבנים צו רב אשי ווי אזוי האסטו דיך פאר לאזט אויף איין נס . ווארין עס ואלט דיר קיין נס ניט גיוועזן גישעהן וואס דאס עסין איז אויף דעם אורט ניט ריין גיוועזן וואלסטו דאך גיוועזן גיהאט איינע בלבול פאר וואס די האסט דעם מלכ'ס עסין דיין פינגער אריין גישטעקט . זאגט רב אשי איך האב גיזעהן ווי דאס אום ריינקייט איז גיפלויגען איבער דעם עסין . דרום האב איך גיוויסט אז עס וועט מיר איין נס גישעהן . דער וואס עסט אונ דער גאס דער איז גלייך צו איין הוגד אפילו לייט זאגין אז ער איז פסול לעדות . רב האט אן גיזאגט זיין זוהן רבי חייא . ווען דוא טרינקסט מיט דיין חבר משקה זאלסטו פריער אויס שווענקין דעם כוס אונ אז דו טרינקסט אויס זאלסטו ווידער אויס שווענקין אונ זאלסט ערשט געבין דיין חבר . אונ אז דוא טרינקסט וואסער זאלסטו אפ גיסין אונ דער נאך זאלסטו געבען דיין חבר :

מעשה רבי האט גיהאט איין גאסט בייא זיך ווי זייא האבן אפ גיגעסן. אזוי זאגט רבי צום גאסט ליבער מאן צוא ווילסטו דעם כוס צו בענטשין צוא ווילסטו ליבערש דער פאר פערציג גילדין. זאגט דער גאסט איך וויל ליבער דעם כוס צו בענטשין. איז גיקומען איין בת קול פון הימל אז דער כוס פון בענטשין איז מיין ווערט וויא פופציג גילדין. ווארין לעתיד לבא וועט מען דעם כוס פון בענטשין דוד המלך געבין. במהרה בימינו אמן כלה:

פרק חמשה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבען וואס פאר צייטונג האט זיך גיטראפען צו די פרומע לייט. השי"ת זאל אונז העלפין מיר זאלין דעם זכות גינוסין אמן:

רבי שמעון בן יוחאי האט גיזאגט איך האב גיזעהן אונ הימל אז די מענטשין זענען גאר ווייניג. נאנץ איבין לעבין השי"ת זעכצין טויזנט מענטשין צווישין זיי בין איך מיט מיין זוהן אויך גירעכנט צווישין. ארונטער אביסיל איז מיין ניט דא נאר הונדערט וואס איך אונ מיין זוהן זענין מיר אויך צווישין זיי. נאך ארונטער אביסיל איז מיין ניט דא נאר צווייא איך אונ מיין זוהן. אויך זאגט רבי שמעון בן יוחאי מיט מיין פרומקייט קאן איך פאטירין די גאנצי וועלט פון דעם עונש פון עולם הבא. פון דער צייט אהן וואס איך בין גיבארין גיווארין ביז איצונד. אונ איך מיט מיין זוהן אלעזר איז אונזער זכות אזוי גרויס אז מיר קאנען פאטירין די גאנצי וועלט פון דעם עונש פון עולם הבא צייט די וועלט איז בשאפין גיווארין ביז איצונד. אונ ווען דער זוהן יוחנן איז אויך מיט אונז אזוי קאנען מיר פאטירין די גאנצי וועלט פון דעם עונש פון צייט אן די וועלט איז בשאפין גיווארין ביז זיא דארף נאך צו שטיין. עס איז גיוועזן איינער אבא שאול וואס ער האט גיהאט ווין צו פאר קויפין. ער האט שטענדיג זיין ווין אפ גימאסטען אונ איין פאס אריין. ער האט גיוויסט ווי פיל ווין ער הט גיהאט. אונ אלע מאל פלעגט ער איבער מעסטין דוא רעשט ווין אז ער זאל וויסען וויא פיל ער האט פאר קויפט. אזוי האט ער גיזעהן אז לויט ער האט פאר קויפט איז אים גיבליבין מיין ווי עס האט גידארפין צו זיין. דאס איז גיוועזן וייל ווען מען גיסט אונ דער מאס אריין דעם ווין איז איבין דא שאם איז דוא מאס ניט פיל. אונ איין קארצי צייט האט ער גיהאט איבעריג דרייא הונדערט פעסער ווין. זיין חבר האט גיהאט אייל צוא פאר קויפין האט זיך בייא אים אויך אהן גיזאמילט דרייא הונדערט פעסער אייל וואס זייא זענען גיוועזן מיין לויט חשבון ווי פיל דאס האט גידארפט צו זיין. דאס איז אויך גיוועזן ווייל ווען מען גיסט אויס דעם אייל פון דער מאס בלייבט דאך איבער אונ דעק מאס אייל. אזוי האבין די ביידי חברים בארעכנט ווי די דרייא הונדערט פעסלעך אייל אונ ווין זענען ווערט אונ האבען גינומען דאס געלד אונ האבין דאס גיפירט קיין ירושלים צו די גבאים אונ האבען דאס געלד מקדיש גיוועזן. אזוי זאגין די גבאים איר דארפט דאס געלד ניט מקדיש זיין. דאס הייסט ניט קיין גזלה ווארון די מענטשין וואס האבין גיקויפט אייל אודער ווין. זיי האבין גיזעהן אז אויף דעם ווין איז דא שאם. אונ דער אייל איז אביסיל אהן גיקלעפט אהן דער מאס. גיוויס האבין זיי אייך דאס מוחל גיוועזן. אזו זאגין דוא צווייא חבירים דאך ווילין מיר פון דעם געלד קיין הנאה ניט האבין. ווייל עס איז אונז גיקומין איבעריג. זאגין די גבאים ווייל איר זענט יוא אויף אייך אזו מחמיר. נעמט דאס געלד אונ מאכט דער פאר בריקין אונ ברינים. אודער אנדערי זאכין וואס יעדער זאל דער פון הנאה האבין. ווארון ווען איינער האט גזלה געלד אונ ער וויל עס אפ געבין נאר ער ווייסט ניט וועמין דאס אפ צו געבין. מוז ער לאזין מאכין פאר דעם געלד אזעלכי זאכען דאס יעדער זאל דער פון הנאה האבין. רבי פלעגט אלע פרייטוג צו נאכטס אהיים צו קומען ווען ער איז שוין גישטארבין איין מאל פרייטוג צו נאכטס האבין די שכנים אהן גיקלאפט האט מען זיי גיענטפערט אז

מען קאן זיי ערשט ניט אריין לאזן. ווייל רבי איז דא ביא זיי. ווי רבי הט דאס געהערט איז ער שוין מיין ניט גיקומען. כדי מען זאל ניט זאגן אז דרום קומען ניט אנדערי מענטשין נאך זייער טויט. ווייל זיי זענען ניט אזוי פרום. דעם זעלבין טאג ווי רבי איז גישטארבין איז ארויס איין בת קול פון הימיל. אז ווער עס וועט גיין צו רבינ׳ס לויה דער מענטש איז אהן גיברייט צו עולם הבא. איין וועשער איז גיוועזן אז ער פלעגט יעדער טאג צו גיין צוא רבי. אונ דעם טאג ווען רבי איז גישטארבין האט ער ניט גיקאנט גיין. ווייל ער האט פיל ארבייט גיהאט. ווי ער הט גיהערט דאס בת קול פון הימיל. האט ער גיהאט גרויסי יסורים וואס ער וועט ניט קאנען זיין ביי דער לויה. אזוי האט ער זיך אראפ גיווארפין פון איין בוידים אונ איז באלד גישטארבין אזוי איז ארויס איין בת קול אז דער וועשער איז אויך אן גיברייט העולם הבא: אונ דער שטאט וואס הייסט מורא איז גיוועזן רחמנא ליצלן איין מגפה. אונ דער צייל ווי רב האט גיוואונט איז קיינער ניט גישטארבן האבין די לייט גימיינט אז אונ רב זכות וואס ער זוצט דערבין זיי ווערין זיי אלי ניצול. איז גיקומען די לייט צו חלום. אמת רב זכות איז זייער גרויס ביא רב איז דאס ניט קיין גרויסער נס. נאר זייא ווערין ניצול ווייל צווישן זיי זוצט איינער וואס לייעט שטענדיג לאפטיס צו בגראבין מתים. דרום גיט מען אים מדה כנגד מדה. אז אונ זיין זכות ווערין זיי ניצול. אז מען זאל אים אונ דיא גאנצע לייט פון דער צייל ניט ביי גראבין: אונ דער שטאט דרוקרי איז גיוועזן איין שריפה. אונ דער צייל ווי רב הונא איז גיזעסין איז קיין שריפה ניט גיוועהן. די מענטשין האבין גירעכנט אז זיי ווערין ניצול אונ רב הונא״ס זכות. איז זיי גיקומען צו חלום אז רב הונא״ס זכות איז זייער גרויס. דאס איז ביי בר רב הונא גאר קיין גרויס נס ניט. נאר זיי ווערין ניצול. ווייל אונ דער צייל איז דא איין אשה וואס זיא הייצט אום איר באק אויבן נאר אלי ערב שבת אונ וויטער ווער עס וויל ביא איר באקין גוט זיא דעם אויבן. דרום איז דוא גאנצי צאל ניצול גיווארין פון דער שריפה ווארן נאט גוט מדה כנגד מדה:

מעשה איין פרייא הט גיבויעט אהויז ווי דאס הויז איז שוין פארטיג גיוועזן זעהט די פרויא אז דאס הויז איז אונ גאנצין קרום ווארין דער באלקין איז ניט גלייך גילייגט וואס טוט דוא פרויא. רבי חנינא בן דוסא איז גיוועזן איר שכן אזו גייט זיא צוא אים אונ זאגט ליבער רבי איך האב מיר איין הויז גיבויעט אונ עס איז ניט גלייך ווייל דער באלקין איז קרום. אזוי פרעגט ער זיא ווי זיא הייסט. זאגט זיא עצו זאגט רבי חנינא. ווייל די הייסט אזוי זאלין זיך די בעלקים פון דיין הויז גלייך לייגין. אזוי איז דאס הויז באלד גלייך גיווארין די שטאט מענטשין האבין גיזאגט אז רבי חנינא האט דאס הויז גיבויעט מיט זיין תפלה: עס איז גיוועזן צוויי שטומע לייט. זיי פלעגין שטענדיג גיין אונ רבי״ס בית המדרש אריין. אונ ווען רבי איז גיקומען אונ בית המדרש פלעגין זיי שאקלין מיט די קעפ אונ פאר קרומין מיט די לעפצין. איין מאל האט רבי תפלה גיטאן פאר זייערט וועגין דאס זיי זענין גיהיילט גיווארין גלייך ווי אלי מענטשין. זיי זענין גיווארין גרויסע לומדים פון דעם וואס זיי האבין נאר צו גיהערט דוא תורה פון רבי יעדער האט זיך אויף דעם גיוואונדערט איינער פון זייא האט גיהייסין חנן הנחבא. ער איז גיוועזן פון איין טאכטער פון חוני המעגל. וואס ווען די וועלט האט גידארפין רעגין. האבין זיי די קינדער פון די חדרים צו אים גישיקט. אונ זייא האבין אים אהן גינומין ביי זיין מאנטיל אונ האבין גיזאגט פאטער פאטער גיב אונז רעגין. האט ער מתפלל גיוועזן האט תיכף גירעגינט. די גזלנים האבין אוועק גיגאנבית דאס אייזיל פון רב פנחס בן יאיר. אבער וואס די גזלנים האבין דעם אייזיל גיגעבין צו עסין האט דאס ניט גיוואלט. ווי עס איז פאר ביי גיגאנגין דריי טאג זאגין דוא גזלנים וואס טוען אונז דוא נבלה. נאז דאס אייזיל וויל ניט עסין וועט עס דאך שטארבין. אזו האבין די גזלנים דאס

אייזיל אפּ גישוקט צוא רבי פנחס בן יאיר. וויא דאס אייזיל איז אהיים גיקומען האט עס
גישרוגין. זאגט רבי פנחס גוט דעם אייזיל עפּיס צוא עסין וואָרין עס האט שוין דריי טאג
ביי דוא גזלנים ניט גיגעסין ווייל זייער תבואה איז לויטער גזילה. געבין זייא דעם אייזיל
אביסיל גערשטין אָבער דאס אייזיל וויל ניט עסין, זאגין דו לייט צוא רבי פנחס וואס דאס
קאן זיין וואס דאס אייזיל וויל דעם גערשטין ניט עסין. זאגט רבי פנחס גיוויס האט איר
נאך קיין מעשר פון דעם גערשטין ניט גיגעבין. דרום וויל דאס אייזיל ניט עסין: רב יוסף
פלעגט זיך אלי ערב שבועות איין קאלב בשאפון. אונ האט גיגעסין לכבוד יום טוב. רבי
חנינא בן דוסא איז גיוועזן אונטער וועגונס איז גיוועזן א שטארקער רעגין. האט רבי חנינא
תפלה גיטאן אונ האט גיזאגט רבונו של עולם. די גאנצע וועלט לעבט אונ פריידין אונ איך
זאל האבין צער פון דעם רעגין אזו איז באלד דער רעגין אויף גיהערט. ווי ער איז אהיים
גיקומין זאגט ער רבונו של עולם דו גאנצע וועלט זיו אין צער וואס מען דארף רעגין. אונ
איך זאל לעבין אונ פריידין וואס דער רעגין גייט ניט. אזוי איז ווידער דער רעגין גיקומין:
רב דניאל בן קטינא ער האט גיהאט איין גארטין פלעגט ער אלי טאג גיין אונ גארטין אליין
אונ האט אהן גיצייכונט דו ערטער וואס דארפין רעגין אונ דו ערטער וואס דארפין ניט קיין
רעגין. איז אזו גיוועזן איז גיקומען רעגין אויף דו ערטער וואס מען האט גידארפין רעגין -
אונ אויף דו ערטער וואס מען האט ניט גידארפין האט ניט גירעגינט. רב הונא פלעגט דר
טעג וואס עס איז גיוועזן איין ווינט צו פארין אונ דער שטאט אונ איין גילדינע קארוטע אונ
האט גיזעהן דו היזער וואס זענין גיוועזן קאלי. באם עס איז גיוועזן איין נגיד"ס הויז הט עס
דער נגיד גימוזט פאר רעכטין. אונ אז עס איז גיוועזן איין עני"ס האט דאס רב הונא פאר
זיין געלד גילאזט פאר רעכטין. כדי עס זאל חלילה קיין מכשול ניט זיין: רבי יצחק בן
אלישע פלעגט שטענדיג זיין ביי רבי מנו. איין מאל זאגט רבי יצחק צו רבי מנו ליבער רבי
מיין שווערם לייט טוען מיר אהן צרות. ווייל זיי זענין גרויסע עשירים. זאגט רבי מנו לאז
גאט געבין אז זיי זאלין ארום ווערין אונ באלד אזו דאס מקוים גיווארין אונ זיי זענין ארום
גיווארין. אונ איין צייט ארום זאגט ער ליבער רבי איך האב נאך מער צרות וואס זיי זענין
ארום. ווייל זיי ווילין ביי מיר געלד. זאגט רבי מנו לאז גאט געבין אז זיי זאלין צוריק רייך
ווערין. אונ זיי זענין באלד צוריק עשירים גיווארין. איין מאל קלאגט זיך ווייטער רבי יצחק
ליבער רבי איך האב קיין נחת ניט פון מיין פרויא. זאגט רבי מנו ווי אזוי הייסט זיא זאגט
ער זיא הייסט חנה. זאגט ער ווייל זיא הייסט חנה זאל זיא שיין ווערין. אונ עס איז אזוי
גישעהן אז זוא איז שיין גיווארין. אונ איין קארצע צייט זאגט ער ליבר רבי ווייל מיין פרויא
איז זייער שיין האלט זיא זיך קיינין מיר גאר גרויס זיא פאלגט מיך ניט. זאגט רבי מנו ווייד
זיא נעמט זיך איבער פאר דיר זאל זיא ווידער שווארץ ווערין. אונ עס איז אזוי גישעהן אז
זיא איז באלד ווידער שווארץ גיווארין:
רבי יוסי פון דער שטאט יקרת האט גיהאט איין טאכטער וועם זיא איז גאר שטארק שיין
גיוועזן. איין מאל זעהט ער אז איינער שטייט אונ דרויסין אונ באמיהט זיך אז ער זאל
זיא זעהן. זאגט רבי יוסי וואס בטייט דאס וואס דו שטייסט אזא לאנגע צייט אונ דרויסין -
זאגט ער ליבער רבי. איך האב ניט זוכה גיוועזן דיין טאכטער צוא נעמין פאר איין ווייב
לאז מיר זוכה זיין זיא צו זעהן. זאגט רבי יוסי מיין ליבע טאכטער דו מענטשין האבין גרויס
צער איבער דעם ווייל דו ביסט אזוי שיין. דרום גייא צוריק אונ דעם אורט פון וואנט דו
ביסט גיקומען. כדי דו וועלט מאנס לייט זאלין ניט גישטראפט ווערין איבער דיר. אונ עס
איז אזוי גישעהן אז זיא איז באלד גישטארבין: רבי יוסי האט גיהאט איין אייזיל. ווען איינער
האט דאס אייזיל גידונגין האט מען דער נאך דעם אייזיל גיגעבין דאס געלד אונ דאס אייזיל

האט

האט דאס אפ גיברענגט צו רבי יוסי. אונ אז וועליכער האט גיגעבין ווייניגער אודער מער האט דאס אייזיל ניט גיוואלט צו נעמין. איין מאל האט איינער בצאלט דעם אייזיל דאס געלד נאר ער האט פאר געסין אויף דעם אייזיל זיין פאנטאפיל האט דאס אייזיל ניט גיוואלט אוועק גיין ביז ער האט דעם פאנטאפיל אראפ גינומין: רבי חנינא בן דוסא האט גיהאט פיל ציגין. איין מאל קומין צו אים די שכנים. אונ זאגין ליבער רבי אייערי ציגין טאהן אונז גרויסע שאדענס אונ פעלד. זאגט רבי חנינא באם עס איז אמת וויא איר זאגט זאלין די בערין אויף עסין מייני ציגין. אונ באם עס איז ניט אמת זאל יעדער צוג אזוי ווי זיא קומט אהיים פאר נאכט מיט ברענגין אונ אירע הענד איין בער. אונ עס איז אזוי גיוועז. אז יעדער צוג האט גיברענגט צו רבי חנינא איין בער. האט מען גיזעהן אז זייא האבין שקר גירעט: רב אונ רב זירא האבן צו זאמען גימאכט סעודת פורים. ווי זיי האבין זיך גוט פר טרונקען מיט וויין. אזו האט רב רבי זירא גישאכטין. ווי רב האט זיך אויס גישלאפין ועהט ער וואס ער האט גיטאן. האט ער תפלה גיטאן צו השי"ת. איז רב זירא צוריק לעבידיג גיווארין. אז עס איז גיקומען דאס אנדערי יאר פורים זאגט ווייטער רב צו רבי זירא לאזין מיר צוא זאמין מאכין סעודת פורים. זאגט רבי זירא איך וויל ניט. ווארין טאמיר וועסטו מיך ווייטער שעכטין אונ ניט שטענדיג גירעט איין נס. וועט דאך ניט זיין קיין שמחת פורים. רב כהנא האט גיהאט צו פאר קויפין קליינע קייטין ער פלעגט אים צו גיין פון איין שטאט צו דער אנדערע אונ האט פאר קויפט די קליינע קייטין. איין מאל איז ער גיקומען צו איין פריצה זיא זאל ביי אים קויפין. אונ רב כהנא איז גיוועז איין שיינער מענטש. זאגט זיא צו אים אז ער זאל ביי איר ליגין. אזו האט רב כהנא ניט גיוויסט וויא אזו ער זאל דער פון ניצול ווערין. זאגט ער האר מיר אויס איך וועל מיך גיין אהן טאן אבוסיל שענער. אונ ער איז ארויף אויף דעם בוידים אונ האט זיך אראפ גיווארפין אויף דער ערד. כדי ער זאל שטארבין איידער ער זאל טאן די עבירה. אזו איז אליהו הנביא צו אים גיקומין אונ האט אים אויף גיהויבין אונ ער איז ווידער לעבידיג גיווארין. זאגט אליהו הנביא צוא אים דוא האסט מיך מטריח גיוועזן. אז איך האב גימוזט צו ליב דיר קומין פון פיר הונדערט מייל. זאגט רב כהנא ווער איז דאס שולדיג. נאר דער בלית. ווען איך זאל ניט זיין אזוי ארום וואלט איך דאך ניט גידארפין אזוי ארום צו גיין מיט דער סחורה וואלט מיר דאס ניט צו האנדין גיקומין. וויא אליהו הנביא האט דאס גיהערט. האט ער אים גיגעבין איין מעסטיל מיט דוקאטין. איז דער גוטער רב כהנא ניצול גיווארין פון דער עבירה. אונ דער צו נאך איין עושר גיווארין. זיין זכות זאל כל ישראל ביי שטיין אמן סלה:

פרק ששה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבין הירושים פון דעם מלאך המות וואס האט זיך פאר צייטונג גיטראפין גאט זאל אונז מציל זיין פון אים:

אונזערע חכמים שרייבין ווען עס איז חס ושלום. איין דבר אונ איין מקום זאל מען זיין אונ שטיב מען זאל ניט ארויס גיין. אונ אז ער דארף נייטיג ארויס צו גיין זאל ער ניט גיין אונ דער מיט גאס. נאר ווי דען גאר אונ די זייטן. ווארין דער מלאך המות גייט אונ דער מיט גאס. אונ ווייל מען האט אים רשות גיגעבין נעמט ער וועמען ער טרעפט רבא פלעגט זיין פענצטער צו מאכין ווען עס איז רחמנא ליצלן איין דבר גיוועזן. אויך ווען עס איז ר"ל איין דבר זאל מען אליין ניט גיין אונ שול אריין. ווייל דער מלאך המות האט דארטין זייני כלים. ווען די הינד שרייען איז איין סימן אז דער מלאך המות איז דא אונ דער שטאט אונ ווען די הינד שפילין זיך איז איין סימן אז אליהו הנביא איז דא. אונ שטענדיג זאל מען ניט גייז אונ די זייטין פון דער גאס נאר אונ דער מיט. ווארין דער

מלאך המות בהאלט זיך אונ דו זייטון . רב ביבי בן אביי ער פלעגט אופט צו זיין ביי דעם מלאך המות . איין מאל האט רב ביבי גיהערט ווי דער מלאך המות האט גיזאגט צו זיינם איין שליח גיי ברענג מיר דו מרים וואס דו ווייבער פלעכטין אירע האר . אזוי האט ער גיברענגט דו מרים וואס זיא האט דו קינדער זייערי האר גיפלאכטען . אזוי פרעגט דער מלאך המות דעם שליח פאר וואס האסטו מיר גיברענגט דו מרים . איך האב דאך דיר גיהייסין ברענגען יענע מרים . זאגט דער שליח איך האב איין טעות גיהאט נאר איך וועל זיא צוריק שטעלין אויף דעם אורט ווי איך האב זיא גינומען . זאגט דער מלאך המות אז זיא איז שוין דא זאל זיא שוין דא בלייבין . נאר זאג מיר ווי האסט דיא גיקאנט באקומען זיא האט דאך נאך גיהאט צו לעבין . זאגט דער שליח זיא האט זיך גידרייט לעבין באק אויבין אונ איר מזל איז איר גראד שלעכט גיוואורין איז איר גיפאלין אויף איר פיס איין שטיק פייער האב איך זיא גיקאנט באקומען . פרעגט רב ביבי דעם מלאך המות . האסטו דען רשות איינים אים צו ברענגין פאר דער צייט . זאגט דער מלאך המות יוא עס שטייט דאך גישריבין אז אופט שטארבט איינער אהן משפט תאמשו ער האט קיין עבירה ניט גיטאן זאגט רב ביבי עס שטייט דאך גישריבין דער מענטש קאן ניט שטארבען ביז זיין צייט קומט . ענטפערט דער מלאך המות ווען עס טרעפט זיך אזעליכע וואס שטארבט פאר דער צייט גיב איך אים איבער צוא דעם מלאך דומה וואס ער היט זיי ביז דו צייט קומט . דער נאך גיט ער זיי מיר צוריק אפ . פרעגט רב ביבי וואס וועסטו טאן מיט דו יארין פון דער מרים וואס זיא האט נאך גידארפין צו לעבין . זאגט דער מלאך המות ווען איין למדן איז איין עני אונ ער איז אלעס מוחל וואס עס טרעפט אים אזוינס שענק איך אים דו יארין . ווי רבי יהושע בן לוי האט גידארפין צו שטארבען האט מען גזאגט אונ הימיל צום מלאך המות . גיי ברענג דו נשמה פון רבי יהושע בן לוי . ווי דער מלאך המות איז צו אים גיקומען זאגט דער גיטער רבי יהושע בן לוי ווייז מיר מיין אורט אונ גן עדן . ווי איך וועל האבען . זאגט ער קום איך וועל דיר ווייזין . זאגט רבי יהושע גיב מיר דיין מעסער . וואורין איך וויל דיר ניט גיטרויען איבער דעם וועג . אזוי גיט אים דער מלאך המות זיין מעסער . ווי זיי זענען גיקומען צו דעם אורט . הייבט אים דער מלאך המות אויף אונ דער הייך . כדי ער זאל קאנען זעהן זיין אורט . אזוי טוט רבי יהושע איין שפרונג איבער דעם בארג . אונ דאס מעסער האט ער אויך ביי זיך גיהאט . אזוי האפט אים דער מלאך המות אן זיין מלבוש אז ער זאל צוריק גיין . זאגט דער גיטער רבי יהושע איך טוא איין שבועה אז איך וועל ניט צוריק גיין . האט דער מלאך המות דאס דער ציילט פאר הקב"ה . האט הקב"ה גיזאגט מען זאל נאך קוקען האט ער אנדערש איין מאל איין שבועה גיטאן . אונ האט זיך גילאזט מתיר זיין . וועט מען אים דו שבועה אויך מתיר זיין . אונ באב ער האט זיך קיין מאל ניט גילאזט מתיר זיין קאן מען די שבועה אויך ניט מתיר זיין . אזוי האט מען נאך גיזוכט . אבער ער האט אונ זיין גאנץ לעבען קיין שום שבועה ניט גיטאן . איז פאר בליבין אז ער דארף ניט צוריק גיין צום מלאך המות . זאגט דער מלאך המות גיב מיר אפ מיין מעסער . אבער רבי יהושע בן לוי האט אים ניט גיוואלט אפ געבין . ביז עס איז ארויס איין בת קול פון הימיל אונ האט גיזאגט גיב אפ דאס מעסער . וואורין מען דארף דאס פאר דוא מענטשין וואס דארפין צו שטארבען . אזוי האט עס רבי יהושע בן לוי אפ גיגעבין . אין דער גיטער רבי יהושע בן לוי איז לעבעדיגער היים אונ הימיל ארין, האט אליהו הנביא אויס גירופין אונ הימיל רוימט אויס איין אורט פאר רבי יהושע בן לוי . אזוי זאלין כל ישראל איר אורט באקומען ווי ער האט גיהאט . רבי חנינא בן פפא פלעגט אופט צו זיין ביי דעם מלאך המות ער איז גיוועזן זיין בעסטער גיטער פריינד . ווי רבי חנינא האט גידארפין צוא שטארבען . האט מען גיזאגט אונ הימיל צום מלאך המות גיי אונ ברענג דו נשמה פון רבי

חנינא.

חנינא בן פפא. ווי ער איז צו אים גיקומען. אזוי בעט אים רבי חנינא אז ער זאל אים ווארטן דרייסיג טאג אז ער זאל קאנען זיין לערנען איבער חזרן. ווייל מען זאגט אז הימיל וואל צוא דעם מענטש וואס ער ברענגט מיט זיין לערנען. אזוי איז דער מלאך המות פון אים אוועק גיגאנגען. ווי עס איז פאר ביי גיגאנגען די דרייסיג טאג אזוי קומט ער צו אים. זאגט דער גוטער רבי חנינא בן פפא. ערשט ווייז מיר מיין אורט אין גן עדן איידער איך וועל שטארבען. זאגט דער מלאך המות קום מיט מיר וועל איך דיר ווייזן. זאגט רבי חנינא גיב מיר דיין מעסער. ווארין איך גלייב דיר ניט איבער דעם וועג. אזוי זאגט דער מלאך המות דאס מעסיר גיטרויא איך קיינעם ניט. ווארין טאמער ווילסט דו מיר אויך אזוי טאן אזוי וויא דיין חבר רבי יהושע בן לוי. זאגט דער גוטער רבי חנינא בן פפא ברענג מיר איין ספר תורה. אונ ווייז מיר איין זאך וואס איך האב ניט מקיים גיוועזן. דער גוטער רבי חנינא בן פפא מוז דאך שטארבען אבער וואס פאר איין אורט ער האט גיהאט זאלען מיר אונז כל ישראל זוכה זיין צו האבען אזעלכע ערטער. רבי אלעזר האט איין מאל גיגעסין תרומה. קומט דער מלאך המות צו אים אונ וויל ביי אים זיין נשמה צו נעמין. זאגט רבי אלעזר זעהסטו דען ניט אז איך עס תרומה אונ דאס הייסט קודש. איז דער מלאך המות אוועק גיגאנגען. אונ ער האט נאך גילעבט איין לאנגע צייט דער נאך. איין מאל איז רב ששת גיגאנגען אונ מארק. אזוי באגעגענט אים דער מלאך המות. אונ וויל ביא אים די נשמה צוא נעמען. זאגט רב ששת פאר וואס קומסטו צו מיר אונ מארק ווילסטו דען מיך שעכטען אזו ווי איין בהמה. אזוי איז דער מלאך המות פון אים אוועק גיגאנגען. דער נאך איז ער צום אים גיקומען אונ שטוב אריין. איז דער גוטער רב ששת גישטארבען דער מלאך המות האט איין מאל באגעגענט רב אשי אויף דעם מארק. אונ וויל ביי אים די נשמה צו נעמען אזוי זאגט רב אשי לאז מיך אפ דרייסיג טאג כדי איך זאל קאנען מיין לערנען איבער חזרן. ווארין מען זאגט אונ הימיל וואל דעם מענטש וואס ברענגט מיט זיך דאס לערנען. אזוי לאזט אים דער מלאך המות אפ. ווי עס איז גיקומען דער דרייסיגסטער טאג קומט דער מלאך המות צו אים אזוי ווי ער האט אליין פאר לאנגט. זאגט דער גוטער רב אשי וואס וואלט דיר גיווען גישאט זאלסט גיוועזן קומען מיט עטליכע טעג שפעטער. זאגט דער מלאך המות איך קאן ניט לענגער ווארטען. ווארין די צייט קומט אז רבי נתן זאל ווערין רבי אונ עס טאר ניט פעלין איין רגע דרום מוזטו שטארבען. רב חסדא האט דער מלאך המות גאר ניט גיקאנט טאן ווייל ער האט שטענדיג גילערנט וואס טוט דער מלאך המות ער צוא שפאלט איין בוים וואס עס איז גישטאנען לעבען רב חסדאס הויז. האט זיך רב חסדא דער שראקען אונ ער האט אויף גיהערט גיהערט צו לערנין איז ער גישטארבין: רבי חייא האט דער מלאך המות ניט גיקאנט טאן. איין מאל קומט דער מלאך המות אונ שטעלט זיך ביי דער טיר אזוי וויא איין עני. זאגט דער גוטער רבי חייא גיט דעם עני איין שטיקעל ברויט. אזו גייט דער מלאך המות צו אים צו אונ זאגט פאר וואס דער בארומסטו דיך איבער איין עני. אונ איבער מיר ווילסטו דיך ניט דער בארומען. מאכסט מיר אזא גרויסע טרחה אונ ער ווייזט אים איין פייערדיגע ריט. אזו האט זיך רבי חייא איבער גיגעבין מיט זיין גוטען ווילין אונ איז גישטארבען. זיין זכות זאל כל ישראל גינוסען בעולם הזה ובעולם הבא אמן סלה:

פרק שבעה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבין ווי אזוי דער מת"מ זאל זיך נוהג זיין אונטער וועגנס כדי ער זאל בשלום צוריק קומען צו זיין ווייב אונ קינדער:

אוּנְזֶערִי חֲכָמִים שְׁרַייבֶּן אַלִי וֶועגִין וָואס דֶער מֶענְטְשׁ גֵייט זֶענוּן אַיין סַכָּנָה. וֶוען עֶר גֵייט אַוֶועק ווייסְט עֶר. אָבֶּער וֶוען עֶר וֶועט צוּרִיק קוּמֶען דָאס וֵוייסְט עֶר נִיט. דְרוּם דַארְף יֶעדֶער גִיוָוארְנְט זַיין מִיט דוּ זַאכִין אַזוֹי וִוי מִיר שְׁרַייבֶּן דָא. אַז יֶעדֶער מֶענְטְשׁ דַארְף בַּאנְץ פְּרִיא אַוֶועק צוּ גֵיין פוּן דֶער אַכְסַנְיָא. אוּנ פַאר נַאכְט בַּיי צַייטוּנְס צוּרִיק צוּא קוּמֶען אוּנ אַכְסַנְיָא אַרַיין. נֶעם דִיר מִיט שֵׁיינִי קְלֵיידֶער. כְּדֵי מֶען זָאל דִיר כָּבוֹד אָהן טוּהְן וָוארוּם אוּנ דֶער הַיים טוּט מֶען דִיר כָּבוֹד אָהן וֶועגִין דַיין נָאמֶען. אָבֶּער אוּנְטֶער וֶועגוּנְס קָאן מֶען דָאךְ נִיט דַיין נָאמֶען אַזוֹי וֶועט מֶען דִיר כָּבוֹד גֶעבִּין וֶועגִין דוּ שֵׁיינִי קְלֵיידֶער. וֶוער עֶס גִיזֶעגִינְט זִיךְ מִיט זַיין חַבֵר זָאל מֶען נִיט זָאגִין גֵיי בְּשָׁלוֹם נַייעֶרְט גֵיי לְשָׁלוֹם. אַז דוּ גֵייסְט אַוֶועק אוּנ וֶועג אַרַיין. אוּנ בַּלֵייט דִיךְ קֵיינֶער נִיט. זָאלְסְטוּ תּוֹרָה לֶערְנִין אִיז דָאס אַיין רְפוּאָה צוּא אַלֶעמֶען. אוֹיף דֶעם וֶועג זָאל מֶען זִיךְ נִיט צוּ פִיל מְצַעֵר זַיין:

מַעֲשֶׂה אַיין נָכְרִי אוּנ אַיין יִשְׂרָאֵל זֶענוּן צוּ זַאמֶען אוּנ וֶועג גִיגַאנְגִין. דֶער יְהוּדִי אִיז גִיגַאנְגֶען גָאר גִישְׁוִוינְד אַז דֶער נָכְרִי הָאט אִים נִיט גִיקָאנְט נָאךְ גֵיין. הָאט דֶער נָכְרִי נִיט גִיווּסְט וָואס עֶר זָאל טָאן. אַז דֶער יְהוּדִי זָאל אַזוֹי גִישְׁווינְד נִיט גֵיין. אַזוֹי דֶער מַאנְט עֶר דֶעם יְהוּדִי אָהְן חָרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אַז דֶער יְהוּדִי זָאל זִיךְ מְצַעֵר זַיין וֶועט עֶר וָואלְגֶער גֵיין. אַזוֹי זִיפְצְט דֶער יְהוּדִי. אָבֶּער עֶר גֵייט נָאךְ גֶעכֶר וִויא פְרוּעֶר. פְרֶעגְט אִים דֶער נָכְרִי עֶס שְׁטֵייט דָעךְ אוּנ דֶער תּוֹרָה גִישְׁרִיבִּין וֶוען אֵייגֶער אִיז זִיךְ מְצַעֵר גֵייט אִים אָפּ הֶעלְפְּט כֹּחַ פַאר וָואס גֵייסְטוּ נָאךְ אַזוֹי גִישְׁווינְד. עֶנְטְפֶערְט אִים דֶער יְהוּדִי דָאס אִיז גִיזָאגְט גִיוָוארִין וֶוען דֶער צַעַר אִיז פוּן אַיין זַאךְ וָואס עֶס אִיז עֶרְשְׁט נִיט לַאנְג גִיוֶועזְן נֶעמְט עֶס טַאקֶע צוּ הֶעלְפְּט כֹּחַ. אָבֶּער חוּרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז שׁוֹין אַיין לַאנְגֶע צַייט. דְרוּם אִיז דֶער צַעַר נִיט אַזוֹי גְרוֹיס. אַז בִּיסְט אוּנְטֶער וֶועגוּנְס זָאלְסְטוּ דִיךְ גוּט אָהן טָאן פַאר דֶער קֶעלְט. אוּנְזֶערִי חֲכָמִים שְׁרַייבֶּן אַלֶעס אִיז אוּנ הַשֵׁי"ת הֶענְד חוּץ דוּא קֶעלְט אוּנ דוּא הִיץ. כְּלוֹמַר וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ פַאר הִיט זִיךְ נִיט אַלַיין פַאר דֶער קֶעלְט. אוֹדֶער פַאר דֶער הִיץ. אִיז עֶר זִיךְ אַלֵיין שׁוּלְדִיג. אוֹיךְ זָאלְסְטוּ נִיט גֵיין מִיט אַיין שְׁלֶעכְטִי חַבְרוּתָה. רַב גִידֶל הָאט גִיזָאגְט וֶוען דוּ גֵייסְט מִיט דִי מֶענְטְשִׁין פוּן דֶעם מְקוֹם גַּרְשָׁה הָאטְשׁוּ זֵייא קוּשִׁין דִיךְ דָאךְ זֶעה אוֹיב הָאסְט נָאךְ אַלֶע דַיינֶע צֵיין. וָוארִין זֵיי זֶענוּן שְׁלֶעכְטֶע מֶענְטְשִׁין. הָאטְשׁוּ זֵיי טוּהְן דִיר אַיין טוֹבָה אָבֶּער זֵיי וֶועלִין דִיר אַיין גְנֵיבָה אוֹיךְ טָאן. ווידֶער זָאגְט רַב גִידֶל וֶוען דוּ מֶענְטְשׁוּן פוּן נָהָר פּוּקְדָאה בַּלֵייטִין דִיךְ. טוּן זֵיי דָאס נַייל זֵייא ווילֶען דִיר אַיין גְנֵיבָה טָאהְן. אוֹיךְ זָאגְט רַב גִידֶל וֶוען דוּ מֶענְטְשׁוּן פוּן פּוּמְבְּדִיתָא גֵיין מִיט דִיר זָאלְסְטוּ זֵיי גוּט וַוייזְן דָאס רֶעכְטֶע אוֹרְט וִוי דוּ ווילְסְט אַיין שְׁטֵיין. וָוארוּן זֵיי וֶועלִין דִיר אַיין גְנֵיבָה טָאן:

מַעֲשֶׂה רַב מְנַשֶּׁה אִיז גִיגַאנְגִין אוּנְטֶער וֶועגוּנְס. הָאבֶּן אִים בַּאגֶעגֶענְט גַנָבִים. אַזוֹי פְרֶעגִין אִים דוּא גַנָבִים וִויא עֶר גֵייט אַזוֹי זָאגְט עֶר זֵייא אַז עֶר גֵייט נָאךְ וַייטֶער פוּן דֶער שְׁטָאט תּוֹרְתָא. ווי עֶר אִיז גִיקוּמִין אוּנ דֶער שְׁטָאט תּוֹרְתָא אַלֵיין. אַזוֹ אִיז עֶר דָארְטִין פַאר בְּלִיבִּין. זָאגִין דוּ גַנָבִים מִיר זֶעהֶן ווּאוֹל אַז דוּ תַּלְמִידִים פוּן רַבִּי יְהוּדָה זֶענוּן רַמָּאִים. וָוארוּם רַב מְנַשֶּׁה אִיז אוֹיךְ גִיוֶוען רַב יְהוּדָה'ס אַיין תַּלְמִיד. זָאגְט רַב מְנַשֶּׁה וַוייל אִיר הָאט דָאס גִיזָאגְט זָאלְט אִיר זַיין אוּנ חֵרֶם פוּן מַיין רַבִּי. אוּנ דוּ גַנָבִים זֶענוּן וַוייטֶער אַוֶועק גִיגַאנְגִין אָבֶּער זֵיי הָאבֶּן צְוֵויי אוּנ צְווַאנְצִיג יָאר קֵיין הַצְלָחָה נִיט גִיהַאט וָואס זֵיי הָאבִּין גִיגַאנְבִית הָאט מֶען אַלֶעס בַּיי זֵיי אָפּ גִינוּמֶען. אַזוֹי זָאגִין דוּ גַנָבִים מִיר הָאבֶּן קֵיין הַצְלָחָה נִיט וַוייל מִיר זֶענִין אוּנ חֵרֶם. אַזוֹ זֶענוּן זֵיי אַלִי גְקוּמֶען צוּ רַבִּי מְנַשֶּׁה אוּנ הָאבֶּן אִים מְחִילָה גִיבֶּעטִין אַז עֶר זָאל זֵיי אַרוֹיס נֶעמִין פוּן דֶעם חֵרֶם. אַזוֹי הָאט רַבִּי מְנַשֶּׁה פוּן זֵיי דֶעם חֵרֶם אָפּ גִיטָאן נָאר אֵיינֶער צְווִישִׁין דוּ גַנָבִים אִיז גִיוֶוען אַיין וֶועבֶּער וָואס עֶר הָאט נִיט גִיוָואלְט גֵיין צוּ רַב מְנַשֶּׁה עֶר זָאל אִים מְחִילָה בֶּעטִין. אוּנ אַיין קָארְצֶע צַייט אַרוֹם הָאט אִים אַיין לֵייב בַּאגֶעגְנֶט אוּנ

האט אים מכית געווען. דאס איז געווען ווייל ער איז ביי זיך געווען איין בעל גאוה. אז ער האט ניט געוואלט רב מנשה איבער בעטן. דרום האט ער ניט לאנג געלעבט: ווען דו קומסט אין איין אורט זאלסטו אלעם טאן אזוי וויא זייער מנהג איז. אז משה רבינו איז געווען אין הימל. האט ער ניט געגעסן אונ ניט געטרונקן. ווייל זייער מנהג איז מען זאל ניט עסן. אז דו קומסט אויף איין אורט אונ עס איז וואלוויל שפייז נעם מיט מיט דיר עס וועט דיר צו ניץ קומען. פאר ענדער ניט דיין אכסנאי. אונזערי חכמים שרייבן ווי לאנג איז ער מחויב ער זאל ניט פאר ענדערין זיין אכסנאי. אזו לאנג ביז דער בעל הבית ווארפט אים אודער זייני מלבושים ארויס. דענסמאלט זאל ער זיך נעמען איין אנדערן סטאנציע. אונטער וועגנס זאלסטו ניט גיין געשווינד. ווארין אונזערי חכמים שרייבן דאס גרעבער גיין נעמט דעם מענטש זיין גיזיכט צו. הקדוש ברוך הוא זאל כל ישראל מציל זיין פון אלי סכנות אמן סלה:

פרק שמונה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבן ווי אזוי דער פאטער זאל זייני קינדער מגדל זיין אזו וועט ער כבוד האבן בעולם הזה ובעולם הבא. אויך וועלין אלע מענטשן פון אים איין נחת רוח האבן:

אונזערי חכמים שרייבן עס איז ניט מעגליך אז דיא וועלט זאל זיין אהן זכרים אונ אהן נקבות. וואול צוא דעם וואס האט זוהן. אונ וויי צוא דעם וואס האט טעכטער. דאס ערשטי איז ביסט מחויב דיין קינד תורה צו לערנען. זובען זאכן זענין אונ חרם ביים הקב"ה איינס איז דרונטער ווער עס איז זיין קינד ניט מגדל לתורה. זאלסט ניט מאכין איין קינד מיין אודער בעסערי קליידער פאר דעם אנדערן. ווארין יוסף הצדיק איז וועגין דעם זיידענים העמדיל וואס ער האט גיהאט מיין פון דיא איבעריגע ברודער פאר קויפט געווארין קיין מצרים. אז דוא ווילסט עפיס דיין קינד לערנען זאלסטו דאס לערנען אונ דער יוגנט. ווארין אויף דער עלטער לאזט ער זיך שוין ניט לערנען. גיב אכטונג אויף דיין קינד אונ דער יוגנט ער זאל קיין שלעכטס ניט טאהן. ווארין אז דאס קינד וועט עלטער ווערין וועסטו דאס שוין נישט קאנען פאר היטין. אונזערי חכמים שרייבן ווער עס דער ציהט זייני קינדער צו נוטען אונ ווער עס מאכט זייני קינדער בצייטנס חתונה. אויף דעם זאגט דער פסוק זאלסט וויסען אז אונ דיין הויז וועט זיין לויטער שלום: ווען דו נעמסט דיין קינד איין ווייב. זאלסטו פריער בודק זיין אונ אירע ברודער. ווארין עס מיינסטע קינדער גיראטן נאך דער מוטערס ברודער נאך. אונ ספר בן סירא שטייט. איך האב אלעם גיוואגין אונ איין וואג שאל האב איך ניט גיפונען קיין גרינגערי זאך ווי קלייען דאס איז גאר לייכט. אבער דאך איז דא איין לייכטערע זאך. איין איידים וואס וואונט ביי זיין שווער אונ הויז דאס איז איין מיאוסה זאך. עס קאן דער פון זנות ארויס קומען. אויך איז פאר האדרין נאך איין מיאוסערי. זאך ווען איין אורח בעט דעם אנדערן אורח צו גאסט. אויך איז פאר האדרין נאך איין מיאוסערי זאך. ווען איינער רופט זיך אהן אונ איין זאך איידער ער הערט עס גוט אויס. אונזערי חכמים שרייבן עס שטייט גישריבן אז דער מענטש זאל אלי צייט צדקה געבין. איז דאך קשה ווי איז דאס מעגליך שטענדיג צדקה צו געבין. נאר דאס מיינט מען ווער עס איז זייני קינדער מפרנס ווען זייא זענין נאך קליין. דאס הייסט דער גיט אלע צייט צדקה:

מעשה חוני המעגל איז איין מאל גיגאנגען אונטער וועגנס. אזו זעהט ער אז איין מענטש פלאנצט איין באקסערין בוים. פרעגט ער אים נאך וואס פלאנצטו דאס וואקסט

דאך ערשט צו זיבעציג יאר ווערטו דען אזוי לאנג לעבין. ענטפערט אים דער גוטער מענטש אזוי גוט ווי מיינע עלטערין האבין גיפלאנצט אז איך זאל דער פון עסין. אזוי גוט דארף איך צוא זארגין פאר מייני קינדער זאלין דער פון עסין. ווען אפילו איך וועל ניט דער לעבין פון דעם בוים צו עסין. וועלין מייני קינדער פון דעם עסין: אויך גיהער מען זייני קינדער ניט פאר שטויסין. ווען אפילו דאס קינד טוט ניט גוטע זאכין דאך זאל מען דאס מיט גוטען צו זיך צו גיוואוינען. דריי זאכין איז פאר האנדין אז מיט דער לינקער האנד זאל מען זיי פון זיך אפ שטויסין. אונ מיט דער רעכטער האנד זאל מען זיי צוריק צוא זיך צוא ציהען. איינס דרונטער איז. זיין קינד זאל מען ניט פאר שטויסין ווען אפילו עס טוט עפיס ביז. מעשה רבי יוסי בן יועזר האט גיהאט איין זוהן. ער האט ניט גיוואלט קיין גוטס טאן.

אונ דער רבי יוסי איז גיוועזען איין גרויסער עושר. אזוי גענומט ער צוא נויף איין מעטביל מיט דוקאטין. אונ איז עס מקדיש אז מען זאל דער פון קיינער קיין הנאה ניט האבין דער וייל האט רבי יוסי'ס זוהן איין פרויא גינומין פון איינים וואס מאכט די קרוינין דעם ינאי המלך. אונ דארטין איז איין מנהג גיוועזען אז איין פרויא האט איין קינד גיהאט. עס האט גימאגט זיין רייך. אודער ארום. האט דער מאן גימוזט קויפין איין פיש אז די פרויא זאל האבין צו עסין. נוא וויא דעם רבי יוסי'ס זוגס ווייב האט איין קינד גיהאט איז ער גיגאנגין אויף דעם מארק איין פיש קויפין. ווי ער האט דעם פיש גימאכט האט ער גיפונען אונ דעם פיש איין שיינעם פעריל. וואס זיין גלייכין איז ניט דא אונ דער גאנצער וועלט. אזוי האט זיך זיין ווייב משמח גיוועזען: זאגט די פרויא. ליבער מאן מיר וועלין די פעריל נאר דעם מלך ניט ווייזין. ווארין ער וועט וועלין פאר ווינציג געלד דאס קויפין. גייא צו דעם גבאי פון דעם בית המקדש אונ פאר קויף איהם. ער דארף אזעלכים צו דעם חושן ואפוד. נאר זאלסט ניט זאגין ווי פיל די ווילסט פאר איהם. ווארין טאמער איז ער מיין ווערט אונ די וועסט דאך שוין מיין ניט געמין נאר ווי פיל די האסט גיזאגט. דרום זאלסט דוא דעם גבאי זאגין ער זאל דיר געבין ווי פיל זיא איז ווערט. ער איז איין ערליכער מאן ער וועט ניט נארין. ווי דער גוטער מאן האט די פעריל צוא דעם גבאי גיברענגט. האט זיא דער גבאי גישאצט דרייצען מעסטליך דוקאטין. נאר דער גבאי האט איהם גיזאגט אז צוגר האט ער מיין ניט אונ דער צדקה ווי זיבען מעסטליך דוקאטין. אונ מיט די רעשט זעקס מעסטליך דוקאטין. אזו גיב זיי מיר. אונ די אנדערי זעקס מעסטליך בין איך מקדיש אויף צדקה. האט זיך דער מאן מיט זיין ווייב משמח גיוועזען מיט דיא זיבען מעסטליך דוקאטין. דרויף האבין די חכמים גישריבין איין פאטער דאט איין מעסטיל דוקאטין מקדיש גיוועזען אקעגין האט זיין זוהן זיבען מעסטליך דוקאטין מקדיש גיוועזען: רב שמואל זאגט צו רב יהודה מיין שארפער תלמיד האט ניט צו טאהן מיט דער זאך ווען איינער נעמט אוועק די ירושה פון זיין קינד אונ גיט זיא איין אנדערין ווען דאס קינד איז ניט גוט. אונזערי חכמים שרייבין ווער עס גיט זיין טאכטער איין מאן איין עם הארץ איז גלייך ער וואלט זיא גיבונדין אונ גילייגט פאר איין לייב. ווארין ביי איין עם הארץ איז גאר קיין בושה ניט. ערשט שלאגט ער זיא דער נאך זאגט ער צו איר ליג ביי מיר. אויך זאלסטו ניט געבין דיין זוהן איין ווייב פון איין עם הארץ. ווארין די קינדער פון זייא וועלין צוריק זיין עם הארצים. דער מענטש גיהער וואס צו טאן אז ער זאל איין בת תלמוד חכם נעמין. דאס משל איז איין גוטער ווייץ גאר גוט גוטען ווייץ. אזוי אויך אז די טאכטער איז גוט האט זיא אויך גוטע קינדערין. אז ער קאן אבער ניט קומין צו איין בת תלמוד חכם. זאל ער נעמין איין טאכטער פון איין איש חשוב. אונ אז ער קאן דאס אויך ניט באקומין. זאל ער נעמין פון אזעליכע וואס האט עפיס צו שאפין אונ דער קהלה. קאן ער דאס אויך ניט האבין זאל ער נעמין איין

מאן מסר

טאכטער פון איין מלמד אונ ניט פון קיין עם הארץ : יעדער פאטער דארף זיין קינד איין מלאכה צו לערנען וואס גרינג אונ ריין איז. רבי נהוראי זאגט איך וויל מיין קינד קיין מלאכה ניט לערנען נאר תורה. דאס איז דוא בעסטע מלאכה זיא שטייט אים בעולם הזה ובעולם הבא. גיב דיין זוהן איין פרויא צו דער רעכטי צייט. דאס הייסט צו אכצען יאר. ביז צוואנציג יאר האפט הקדוש ברוך הוא אז ער וועט איין ווייב נעמען אבער ווער עס ווארט לענגער. זאגט הקדוש ברוך הוא פאר פלוכט זאל ער זיין ווייל ער האט ניט קיין ווייב גינומען. אונ אז ער שטארבט ח"ו אהן איין ווייב איז זיין חטא גאר גרויס. אויך גיב דיין טאכטער בצייטונס איין מאן. ווארום אז זיא נעמט פאר צוואנציג יאר איין מאן. קאן זיא ביז זעכציג יאר קינדער האבען. אונ אז זיא נעמט איין מאן נאך צוואנציג יאר קאן זיא קינדער האבען ביז פערציג יאר. אונ אז זיא נעמט איין מאן ערשט צו פערציג יאר. קאן זיא קיין קינדער ניט האבען : גיוויין דיין קינד אונ דער יוגונט צו גוטען. בפרט ווען עס איז אונ שוהל זעה ער זאל פלייסיג אמן נאך זאגין אונזערי חכמים זענען זיך מפלפל פון וועלכער צייט איין קינד ברענגט דוא פאטער אונ מוטער צו עולם הבא. רבי מאיר זאגט פון דער צייט אז עס זאגט נאך אמן בזכות זה זאלין מיר זוכה זיין לעולם הבא אמן סלה :

פרק תשעה ועשרים

אין דעם פרק ווערט גישריבען אז יעדער מענטש זאל זעהן אז דער יצר הרע זאל אים ניט בייא קומען וועט ער קאנען האבען דאס גן עדן :

אונזערי חכמים שרייבען וואס מיין פרום דער מענטש איז מיין יצר הרע איז ביי אים. אז דער מנוול דאס הייסט דער יצר הרע באגעגענט דיך גייא מיט אים אונ בית המדרש אריין לערנען תורה. אונ אז ער גייט ניט אוועק פון דיר דער מאן אים אהן דעם טויט אזוי וועט ער תיכף אוועק גיין :

מעשה אביי האט גיהערט וויא איינער האט גיזאגט צו איין פרעמדי פרויא מארגען וועלין מיר צו זאמען גיין אויף דעם אורט. אזוי איז דער גוטער אביי זיי נאך גיגאנגען דריי מייל אונ האט זייא ניט דער לאזט אז זיי זאלין איין עבירה טאן : אונזערי חכמים שרייבען ווי אזוי עזרא הנביא האט תפלה גיטאן צו הקדוש ברוך הוא. רבונו של עולם די ישראל זענען פאר טריבען גיווארען דאס איז אלעם איבער דעם יצר הרע ער האט זיי צו דעם אלעם אהן גיריעט דרום בעט איך דיך גיב אונז דעם יצר הרע אונ די הענד אריין. אזוי איז איין בריף אראפ פון הימיל אויף דער ערד עס איז גישטאנען אמת. דאס בטייט אז הקדוש ברוך הוא איז מסכים אויף דעם. אזוי האבען זייא גוזר תענית גיווען דרייא טעג אונ דרייא נעכט אז השי"ת זאל זיי דעם יצר הרע איבער געבין. וויא עס איז פאר בייא גיגאנגין די דרייא טעג. אזוי האט השי"ת איבער גיענטפערט דעם יצר הרע אונ בית המקדש עס איז ארויס איין פייער פון קדשי קדשים. אזוי זאגט דער נביא דאס איז דער יצר הרע פון ע"א דאס ער וועט שוין קיין מאכט ניט האבען. ווי זיי האבען אים גיוואלט תפיסה נעמען האבען זיי אים אויס גירופין איין האר. אזוי הייבט ער אהן צו שרייען אז מען האט זיין קול גיהערט אויף פיר הונדערט מייל אונ הימיל. זאגין די מענטשן פיליכט זאלין מיר זיך איבער אים דער־בארעמין ווייל ער שרייט אזוי. זאגט דער נביא נעמט דעם יצר הרע אונ ווארפט אים אונ איין קעסיל פון בלייא אונ דעקט אים צו מיט בלייא מען זאל זיין קול ניט הערין. זאגין די מענטשן ווייל עס איז איצונד איין עת רצון לאזין מיר תפלה טאן אז דער יצר הרע פון זנות זאל אויך צו אונז איבער גיענטפערט ווערין. אזוי האבין זיי תפלה גיטאן אונ דער יצר הרע איז צו זיי איבער גיענטפערט גיווארין. זאגין די חכמים אז מיר וועלין דעם יצר הרע

איך

אויף מסית זיין וועט דו וועלט חרוב ווערין . ווארון ווי זיי האבן אים תפוס געהאלטין דרייא
טעג אזוי האט מען אונ גאנץ ארץ ישראל קיין איין פון דעם איינגענים טאג ניט באקומען
צו איין חולי פאר איין רפואה . ווארון ווען ניט דער יצר הרע וואלט קיין מענטש ניט חשק
גיהאט צו זיין פרויא אפילו איין האן האט ניט חשק צו הינער . אזוי האבן זיי ניט גיוויסט
וואס זיי זאלין מוהן זאלין זיי אים מסית זיין וועט די וועלט חרוב ווערין . זאלין זייא תפלה
טאהן צו הקב"ה אויף דער העלפט כלומר אז דער יצר הרע זאל ניט קיין מאכט האבן אהן
צו רעדין דעם מענטש ער זאל מזנה זיין מיט זייני קרובים קאן אויך ניט זיין . ווארון מען
נעמט ניט אהן אונ היטל אויף איין העלפט . אזוי האבין זיי אים אויס גישטאכין איין אויג .
אונ האבן מיט אים אויס גינומן אז ער זאל דעם מענטש ניט אהן ביירין אויף זייני קרובים .
אונ זיי האבין אים אפ גילאזט :

פרק שלשים

אונ דעם פרק ווערט גישריבן די חרושים פון ירושלים . הקב"ה זאל עס באלד צוריק אויף בויען :
ווען שלמה המלך האט דאס בית המקדש גיבויעט . אזוי האט ער אונ דעם בית המקדש
גיפלאנצט אלערלייא ביימער פון לויטער גאלד . ווען דוא צייט איז גיקומען אונ אלי
פירות זענין צייטיג גיווארין האבן דוא גילדינע ביימער אויך צייטיגי פירות גיגעבין ווען דער
חינט הט אונ דרויסן גיוויינעט אז דוא פירות פון די ביימער זענין אפ גיפאלין . זענין דוא
פירות פון די גילדינע ביימער אויך אפ גיפאלין : ווען שלמה המלך האט גיוואלט דעם ארון
אריין נעמין אונ בית המקדש אריין אזוי האט ער ניט גיקאנט אריין אונ דוא טויערין האבן
זיך ניט גיוואלט פאר בריטערין . שלמה המלך האט גיזאגט פיר אונ צוואנציג מזמורים . אונ
עס האט אלעם ניט גיהאלפין . ביז ער האט גיזאגט צו השי"ת גידענק דעם זכות פון מיין
פאטער . אזוי זענין באלד די טויערין דער ברייטערט גיווארין : איינער האט גיהייסן גביני .
ער פלעגט אונ בית המקדש אויס צו רופין אז דוא כהנים אונ דוא לוים זאלין זיך שטעלין
רוקענען . אזו הט מען זיין קול גיהערט אויף דריי מייל . איין מאל איז אגריפס המלך גיפארין
ביי נאכט האט ער גיהערט אויף דריי מייל וייט דאס קול פון דעם גביני . ווי דער מלך
איז אהיים גיקומען . אזוי האט ער גישוקט דעם גביני פיל מתנות . אבער דאס קול פון דעם
כהן גדול . איז נאך גיוועזן מיין חידוש . ווען ער האט גיזאגט (אנא השם חטאתי) האט מען
זיין קול גיהערט אונ יריחו דאס איז צעהן מייל פון ירושלים . אונ דאס גרעסטי חידוש איז
גיוועזן ווי ער האט גיזאגט אונ יום כפור נאך מיטאג (אנא השם) דעמאלט איז ער דאך שוואך
דאך האט מען עס גיהערט אונ יריחו . דאס איז איין גרויס חידוש ווארין ביי טאג הערט
מען ניט אזוי ווי ביי נאכט . ווארון ביי טאג זעצט די זון אזו ווי מען זעצט טענין ביימער
דאך האט מען זיין קול גיהערט אז מען האט דוא טויערין פון בית המקדש גיעפינט האט
מען דאס קול גיהערט אויף פיר מייל די ציגין פון יריחו האבין זיך גינאסין פון דעם ריח
די בשמים פון דעם בית המקדש דר גישמאק איז גיגאנגין אויף צעהן מייל . די ווייבער פון
יריחו האבן זיך ניט גידארפין צוא גיווערצין . ווארון דער גישמאק פון בית המקדש איז
דארטין גיוועזן : ווי דאס בית המקדש איז חרוב גיווארן איז הקדוש ברוך הוא גיקומען אהן
קוקען דאס בית המקדש הט ער גיטראפין שטיין אברהם אבינו . פרעגט אים הקדוש ברוך
הוא וואס טוסטו אונ מיין הויז . ענטפערט אברהם אבינו איך בין גיקומען ווענין מייני קינדער
וויא זייא זענין . זאגט הקדוש ברוך הוא דייני קינדער האבין גיזונדיגט האב איך זייא פאר
טריבען . זאגט אברהם אבינו אפשר האבין זייא אים גערין גיזונדיגט . זאגט הקדוש ברוך
הוא גיין זיי האבין די עבירות במכיון גיטאן . זאגט אברהם אבינו פיליכט האבין זיי ווייניג

עבירות גיטאן. זאגט הקדוש ברוך הוא זיי האבן פיל עבירות גיטאן. זאגט אברהם אבינו
דו באדארפסט זיי צו גידענקן דעם זכות פון דער מילה. זאגט הקדוש ברוך הוא זיי האבן
די מצוה אויך ניט גיהאלטן. זאגט אברהם אבינו פילייכט זאלסטו זיי גיווען ווארטן וואלטין
זיי גיוועזן תשובה גיטאן. זאגט הקדוש ב"ה נאך ווען זיי האבן קיין תשובה גאר ניט גיוואלט
גידענקן ווען זיי האבן איין עבירה גיטאן האבן זיי זיך גאר גיפרייט. ווי אברהם אבינו האט
דאס גיהערט האט ער זיינע הענד אויף דעם קאפ ארויף גילייגט אונ שרייט אונ וויינט
אונ זאגט טאמער האבן זיי שוין חס ושלום גאר קיין הילף ניט אויף אייביג. אזו איז גיקומען
איין בת קול פון הימיל אונ זאגט ישראל זענין גלייך צו איין איילבערט בוים. אזו ווי מען
פלאנצט אים איצונד אונ ערשט אונ איין לאנגי צייט ארום גיט ער זייני פירות. אזוי אויך
די ישראל מוזין גלות ליידין. אונ דער נאך וועלין זיי אויף איין מאל דער לייזט ווערין:
אונזערי חכמים שרייבין ווען דאס ערשטי בית המקדש האט גיוואלט חרוב ווערין אזוי האבין
זיך צו נויף גיזאמילט פיר אונ צוואנציג טויזנד יונגע כהנים אונ האבין גינומין זייערי שליסיל
אונ דוא הענד אריין אונ זענין גיגאנגין אונ בית המקדש אריין אונ זענען ארויף אויף דעם
טויער פון בית המקדש אונ האבין גיזאגט רבונו של עולם ווייל מיר זענין ניט זוכה גיוועזן
צו זיין גבאים אונ דעם בית המקדש וואס זאלין מיר טאן מיט די שליסיל. אזו האבין זיי
גיווארפין די שליסיל קעגין דעם הימיל. איז גיקומען איין האנד פון פייער פון הימיל אונ
האט צוא גינומין דוא שליסיל. אזו זענין דוא אלי יונגע כהנים גישפרונגין אונ דעם פייער
אלין הקדוש ברוך הוא זאל געבין דאס הייליגע בית המקדש זאל צוריק באלד צוריק
גיבויעט ווערין אמן סלה.